

Общото послание на Яков

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Заглавие. Първоначално, подобно на другите послания от Новия завет, това, бидейки писмо, вероятно не е имало заглавие. Един от най-ранните ръкописи, съдържащи Яков, Синайският кодекс, няма заглавие в началото на писмото, а завършва с надписа „Послание на Яков“.

Други ранни ръкописи носят простото заглавие на гръцки, Iakōbou Epistolē („Послание на Яков“). По-късни ръкописи го наричат общо или католическо послание, в смисъл, че е адресирано до църквата като цяло, а не до конкретна конгрегация или човек.

Посланието на Яков е посочено от Евсевий като първото от седемте послания, наречени „католически“, което означава „общ“ или „всеобщ“ (Църковна история, ii. 23). Те са били наречени така, защото са били адресирани до църквата като цяло, въпреки че това е напълно неподходящо, когато се прилага към 2 и 3 Йоан, които са адресирани до отделни хора. Във всички ранни ръкописи седемте послания от Яков до Юда са били поставени заедно след Деяния, предшествайки посланията на Павел. Редът на общите послания, както се появяват в нашата английска Библия, е този, който обикновено се наблюдава в основните ръкописи.

2. Авторство. В посланието на Яков няма достатъчно доказателства, за да се направи окончателно заключение относно самоличността на неговия автор. Новият завет има много препратки към мъже с името Яков. Това име е било много разпространено сред евреите, защото представлява гръцкия еквивалент на еврейското име Яков. Честата употреба на това име е илюстрирана в списъка на дванадесетте апостоли (Мат. 10:2, 3; Марк 3:16–19; Лука 6:14–16). Един от тези апостоли е Яков, син на Зеведей и брат на Йоан. Втори Яков е син на Алфей. Друг библейски герой на име Яков е бил бащата на един от дванадесетте, който е идентифициран като Юда „на Яков“, тоест син на Яков, а не „брат на Яков“, както в Кралския превод на кралските свещеници (Лука 6:16).

Разумно е да се предположи, че авторът на посланието на Яков е едно от лицата с това име, което вече е споменато в библейския разказ, а не с друг Яков, напълно различен от всеки друг известен. Тонът на увода в гл. 1:1 предполага, че авторът говори като човек, добре познат на онези, към които се обръща, и че говори с признат авторитет.

Въпреки че според евангелските разкази всичките дванадесет апостоли са били тясно свързани с Господ, Яков, синът на Зеведей, е бил по-видният от двамата апостоли с това име. Само много малко писатели са му приписвали посланието. Но дори тази възможност изглежда изключена от ранната дата на смъртта му (44 г. сл. Хр.) и от допълнителния факт, че гл. 1:1 предполага, че по времето, когато е написано посланието, в църквата е имало само един Яков, вместо двама или повече.

Вторият апостол на име Яков е син на Алфей. Той е ясно идентифициран четири пъти чрез използването на името на баща си (Мат. 10:3; Марк 3:18; Лука 6:15; Деяния 1:13). Водени са много дискусии относно това дали този Яков е идентичен с „Малкото Яков“ (Марк 15:40). Ако е така, не само баща му се е казвал Алфей, но и майка му се е казвала Мария, а той е имал брат Йосий (Мат. 27:56; Марк 15:47; 16:1; Лука 24:10).

Но другаде тази Мария е наречена жена на Клеопа (Йоан 19:25). Въпреки че са правени опити Клеопа (или Клопа, Клеопа, Лука 24:18) да се приравни с Алфей чрез арамейското Халпай, еквивалентно на Алфей, подобно отъждествяване остава

съмнително. Най-добре е да се заключи, че имената Яков, син на Алфей, и Яков Малкият, не описват един и същ човек.

Освен тези личности с името Яков, евангелистите споменават и друг Яков, първият от посочените и следователно вероятно най-големият от четиримата братя на Исус (Мат. 13:55; Марк 6:3). Подобно на Яков по-малкия, той имал брат на име Йосий, а майка им (по-скоро мащеха; вижте Матей 12:46) се казвала Мария. Но изглежда много малко вероятно единият Яков да бъде отъждествен с другия. Позоваването на майката на Исус като „Мария, майката на Яков и Йосий“ (Матей 27:56) е много малко вероятно.

На други места Яков, братът на Исус, се появява със сигурност само в Галатяни 1:19, където Павел заявява, че при първото си посещение в Йерусалим след обръщането си във вярата, от всички апостоли е видял само Кифа (Петър) и „Яков, брат на Господа“.

На други места в Новия завет обаче се споменава за водач на църквата, наречен Яков, чието име не е уточнено от никаква друга идентификация. Той за първи път се появява в Деяния след смъртта на Яков, син на Зеведей. След това очевидно е имало само един водач с достатъчна известност, за да бъде известен като Яков, без по-нататъшна идентификация. Последващите препратки към този Яков го характеризират като изключителна фигура. Когато Петър е освободен от затвора на Ирод, той посочва, че бягството му трябва да бъде докладвано на Яков (Деяния 12:17). Яков председателства съвета на църквата в Йерусалим и обявява решението му (Деяния 15:13, 19). Павел докладва на Яков за делото си (Деяния 21:18). Яков дава власт на хората да посещават църкви (Гал. 2:9). Това може да е и Яков, на когото Христос се е явил специално след възкресението си (1 Кор. 15:7), може би за да му даде специални наставления относно бъдещите му отговорности. Накрая, Павел го споменава първо като един от трите „стълба“ на ранната църква (Гал. 2:9). Като се имат предвид всички неща, този Яков изглежда най-вероятният човек, който се е представил на църквата като цяло просто като „Яков, слуга на Бога и на Господа Исуса Христа“ (Яков 1:1).

Тогава остава въпросът дали този Яков е бил син на Алфей или брат на Господ. В полза на идентифицирането му като син на Алфей говори фактът, че изглежда странно, че един Яков е споменат по име сред дванадесетте (Деяния 1:13, 14), само за да изчезне скоро от летописа, без дори да се уведоми за смъртта му, докато друг мъж със същото име се появява на видно място (Деяния 12:17) без никакво представяне. От друга страна, могат да се приведат определени доказателства за идентифицирането на този човек с Яков, брат на Господ. Позоваването на Павел на Яков, водачът на църквата, в Галатяни 2, идващо скоро след споменаването на Яков, брат на Господ в Галатяни 1, създава впечатлението – макар и да не може да се докаже – че двамата мъже са едни и същи.

Освен това, разказът на Йосиф Флавий за смъртта на Яков, братът на Господа, предполага, че той е бил водач в църквата (Йосиф Флавий, Древности хх. 9. 1; вж. том V, стр. 71). Християнската традиция, поне от II век, отъждествява Яков, водачът на църквата в Йерусалим, с брата на Господа (Хегезип, цитиран от Евсевий, Църковна история ii. 23).

Ранните християнски писатели предлагат лабиринт от несъответствия, противоречия и лични заключения относно автора на това послание. Грешките им до голяма степен се основават на неправилно отъждествяване на Яков „Алфеев“ с Яков „Йосий“ и неподкрепеното заключение, че Яков от Галатяни 1:19 е идентичен с Яков от Галатяни 2:9.

Йосиф Флавий заявява, че смъртта на Яков, „братът на Исус, наречен Христос“, се е случило след смъртта на Фест и преди пристигането на неговия наследник Албин (сл. Хр.) 62) и че Яков е бил убит с камъни (Древности хх. 9. 1). Прието за чиста монета, това изглежда е фактически запис на смъртта на Яков „от Йосия“, въпреки че Евсевий прилага това към Яков „Праведния“, водач на църквата в Йерусалим (Църковна история ii. 23) и използва друг цитат, който не се среща в нито един известен текст на Йосиф Флавий.

Евсевий заявява освен това, че божествените книги показват Яков, който пръв е получил епископството на Йерусалим от Христос и апостолите, като „брат на Христос“ (пак там, vii. 19) и дава Библията като авторитет. Той цитира Павел, който определя Яков „Праведния“ като Яков „брат Господен“ (пак там, ii. 1), отново приемайки повече, отколкото посочва източникът му. На друго място обаче Евсевий споменава Яков като един от предполагаемите братя на Спасителя и напуска, че той е бил един от Седемдесетте. Той идентифицира Яков като „брат на Господа“, „дете на Йосиф“ и „Праведния“ (пак там). Той заявява, че Яков е бил мъченически убит непосредствено преди превземането на Йерусалим (70 г. сл. Хр.) и казва, че Симеон, син на Клопа, за когото някои казват, че е братовчед на Спасителя, го е наследил на „трона на епархията“ на Йерусалим (пак там, iii. 11). По този начин той противоречи на датата на Йосиф Флавий за смъртта на Яков. Той прави други препратки към Симеон като син на Клопа и Юда като брат на Христос по плът (пак там, iii. 19, 20, 22, 32). Той цитира Егезип, за да подкрепи заключенията си, че Симеон е син на Клопа и че Клопа е чичо на Господа (пак там, iii. 32). Той отново цитира Хегезип, който твърди, че Симеон е братовчед на Яков (пак там, iv. 22). Цитира известния разказ на Хегезип за живота и смъртта на Яков, макар че от контекста лесно се вижда, че този разказ е изопачен и силно преувеличен (пак там, ii. 23).

Евсевий цитира Климент в подкрепа на теорията си за двама мъже на име Яков, единият „Праведният“, пребит до смърт с тояга, а другият обезглавен (пак там, iib. ii. 1). Първият той идентифицира като брат на Господа, въпреки че Климент не казва това. В същия пасаж той цитира Климент, който казва: „Петър и Яков [Зеведеев] и Йоан след Възнесението на Спасителя не се бориха за слава, защото преди това им беше отдадена почит от Спасителя, а избрах Яков Праведния за епископ на Йерусалим.“

Апокрифното Евангелие според евреите, което гласи, че Яков Праведният се е закле да не яде хляб от момента, в който Господ е пил от чашата, докато Го не види възкръснал от мъртвите, очевидно го поставя сред дванадесетте на Господната вечеря. След това явяването на Исус пред него е записано по следния начин: Исус „взе хляб, благослови го, разчупи го и го даде на Яков Праведния и му каза: „Братко мой, яж хляба си, защото Човешкият Син възкръсна от мъртвите.“ Използването на фразата „братко мой“ се тълкува в смисъл, че този Яков е бил брат на Господа. Очевидно нищо от този небиблейски материал не може да бъде от голяма полза за идентифициране на автора на това послание.

Може би най-сериозният проблем, свързан с идентифицирането на автора на посланието с брата на Господа, е фактът, че езикът и стилът на посланието показват, че авторът му е бил човек с известна компетентност в гръцката литературна композиция. Не само че речникът му е богат, но и стилът му съзнателно е този на гръцката литературна форма, известна като диатриба – популярно, етично обръщение. Нищо, което е известно за брата на Господа, не би показало, че е имал произхода за подобно произведение – той е бил син на галилейски дърводелец и очевидно е бил изцяло еврейски по култура. По този въпрос обаче не може да се каже нищо убедително, защото разглежданите аргументи се основават повече на това, което не е известно, отколкото на това, което е известно.

В заключение може да се каже, че авторството на Яков остава нерешен въпрос. Вероятно авторът е бил един от тримата главни мъже на име Яков, споменати другаде в Новия завет.

3. Историческа обстановка. Редица географски алюзии в това послание предполагат Палестина като място на писане. Може да се предположи, че писателят е живял в земя, благословена с масло, вино и смокини, че не е бил далеч от морето, че наблизо е имало солени и горчиви извори и че земята е била изложена на суша, а дъждът е бил от голямо значение.

Няма сигурен метод за определяне на датата на посланието. Както бе отбелязано по-горе, изглежда е написано, когато в църквата е имало само един виден Яков, и следователно след 44 г. сл. Хр., когато Яков, синът на Зеведей, е бил убит. Вътрешните доказателства сочат към ранна дата. Няма препратка към голяма група езически християни или към някакви проблеми, свързани с езичниците. Синагогата все още е църквата, но християнството е широко разпространено (вижте Деяния 2:9-11; 4:36; 9:2, 10, 14, 19, 26; 11:19, 20). Общият тон на посланието е, че християнството е кулминацията на целия истински юдаизъм.

4. Тема. Това послание е послание на практичното християнство, показващо какви резултати или дела ще произведе една истинска, жива вяра в живота на ученика. Навсякъде е подчертан контрастът между проявленията, ефектите или резултатите от истинската религия и тези на фалшивата религия. Това проповедническо послание е изпълнено с красиви и поразителни илюстрации. Стилът е прост и директен, като мислите са ясно разделени една от друга, а не са подредени по някакъв очевиден план. Яков пише свободно от все сърце, засягайки теми, които му идват на ум. Има много алюзии към Нагорната проповед, от които следва частичен списък.

Мат. Джеймс Мат.	Яков	Мат.	Джеймс
5:3 2:5; 5:27 3:1; 4:11 1:9	2:10, 11	7:1	
4 4:9 34	5:12	2	2:13
7, 9 2:13; 1:17 48	1:4	7, 11	1:5, 17
8 4:8 6:15	2:13	8	4:3
9 3:18 19	5:2	12	2:8
11, 12 1:2; 5:10, 11 24	4:4	16	3:12
19 1:19- 25 25; 2:10, 11 22 1:20	4:13-16	21-26	1:22; 2:14; 5:7-9

В това послание има много паралели с писанията на Павел (като Яков 1:22; вж. Рим. 2:13) и към писанията на Петър (като Яков 4:7; вж. 1 Петрово 5:8, 9).

5. Очертание.

I. Поздрав, 1:1.

II. Изкушение, 1:2-18.

A. Нуждата от търпение и мъдрост, 1:2-8.

- Б. Издръжливост при земни страдания или при възвисяване, 1:9–12.
- В. Източникът на изкушението, 1:13–18.
- III. Доказателства за истинска религия, 1:19–27.
- А. Слушане, а не говорене, 1:19–22.
- Б. Правене, както и слушане, 1:23–27.
- IV. Предупреждения срещу често срещани опасности в ранната църква, 2:1 до 5:6.
- А. Против лицеприятието, 2:1–13.
- Б. Срещу простото изповядване на вяра, 2:14–26.
- 1. Вяра без дела е безценна, 2:14–20.
- 2. Примери за истинска вяра, която е довела до дела, 2:21–26.
- В. Срещу греховете на езика, 3:1–18.
- 1. Контрол на езика, особено в поучаването, 3:1, 2.
- 2. Илюстрации за правилната и неправилната употреба на езика, 3:3–12.
- 3. Призиви за правилно поведение, включително употребата на езика, 3:13–18.
- Г. Срещу раздори и борби между братя, 4:1–17.
- 1. Източникът на раздори и егоизъм, 4:1–4.
- 2. Призив да се подчиним на Бога, 4:5–10.
- 3. Увещание срещу злословие, 4:11, 12.
- 4. Увещание срещу самонадеяното хвалене, 4:13–17.
- Д. Срещу измамна печалба и неправилно използване на богатство, 5:1–6.
- В. Заключителни увещания, 5:7–20.
- А. Необходимо е търпение до идването на Христос, 5:7–11.
- Б. Правилното поведение е необходимо по всяко време, 5:12, 13.
- В. Молитвата е ефикасна в подпомагането на болните, 5:14–18.
- Г. Призив да се работи за спасението на другите, 5:19, 20.

ГЛАВА 1

- 1 Трябва да се радваме под кръста, 5 да молим Бога за търпение, 13 и в изпитанията си да не да не Му вменяваме слабостта или греховете си, 19 а по-скоро да се вслушваме в словото, да размишляваме върху него и да действаме според него. 26 В противен случай хората може да изглеждат, но никога да не бъдат истински религиозни.
1. Яков. Фактът, че апостолът по този начин просто говори за себе си, свидетелства за факта, че той е бил добре познат и не е чувствал нужда да се идентифицира допълнително. Днес обаче има значителна несигурност относно това кой Яков от Новозаветните времена е бил авторът. За значението на името Яков вижте Марк 3:17. За обсъждане на авторството на това послание вижте стр. 497–500.

Слуга. Гръцки: *doulos* (виж върху Рим. 1:1). С просто достойнство Яков се нарича „слуга“, а не „апостол“, титла, която несъмнено би могъл правилно да използва. Въпреки че Яков е бил уважаван работник в Христовото царство на земята, той се нарича само „слуга“. Той представя достоен пример за всички, натоварени с отговорности в църквата днес. Няма по-голяма чест от това да бъдеш „слуга“ на Бога.

На Господа. Яков признава, че неговите пълномощия като „слуга“ го правят представител както на Сина, така и на Отца. Въпреки че това послание често напуска за Христовите учения, единственото друго пряко споменаване на Него по име е в гл. 2:1.

Дванадесетте племена. Тоест, дванадесетте племена на Израел (виж Бит. 35:22–26; 49:28; Деяния 7:8). Десетте племена на северното царство са отишли в плен през 722 г. пр.н.е. (4 Царе 17:6, 23). Само малцина от техните потомци са се завърнали в Палестина (вж. Ездра 6:17; 8:35). Има обаче някои доказателства, че в новозаветни времена поне някои от тези племена

все още бяха признати. Например, Анна беше от племето на Асир (Лука 2:36; виж върху Деяния 26:7). Въпреки това, Яков може да е използвал термина „дванадесет племена“ в колективен смисъл за евреите като цяло, независимо от племенната принадлежност.

Някои смятат, че Яков говори за дванадесетте племена на духовния Израел (вижте Откр. 7:4); други, че писмото му е адресирано главно до еврейски християни. Този коментар е в полза на второто мнение. Независимо от това, каквото и мнение да се възприеме, духовното наставление на посланието остава същото.

Джеймс ясно определя себе си и своите целеви читатели като евреи. Той говори например например, към Авраам като „наш баща“ (гл. 2:21) и към „събранието [буквално „синагога“]“ (ст. 2), обичайното еврейско място за религиозни събрания (виж том V, стр. 56, 57). Но авторът и читателите, до които първоначално е било адресирано посланието, също са били християни, както става ясно от многократните му препратки към Исус Христос като „Господ“ (виж гл. 1:1, 7, 12; 2:1; 5:7, 11). По този начин, пишейки до „дванадесетте племена“, разпръснати в чужбина, Яков се обръща към еврейските християни, живеещи тук-там из целия римски свят (вж. 1 Петрово 1:1). Няма причина да мислим, че е писал, имайки предвид необърнатите евреи, или че е очаквал писмото непременно да бъде прочетено от някои членове на всичките дванадесет племена на Израел.

Трябва да се помни, че като цяло еврейските християни от апостолски времена винаги са се смятали за благочестиви евреи, че са оставали лоялни, в известен смисъл, към юдаизма и в различна степен са очаквали евентуалното изпълнение на всички обещания, дадени на Израел от древните пророци, чрез Исус Христос (вж. Деяния 1:6). Малцина от тях са разбирали, че Израел като нация е загубил в полза на християнската църква мандата на Небето да бъде Божият избран народ (виж том IV, стр. 35, 36). Споменаването на „дванадесетте племена“ би напомнило на тези еврейски християни за ранната им история като нация и би вдъхнало надеждата, че в Христос те скоро биха могли да влязат в богатото наследство, обещано на бащите (виж том IV, стр. 26–30). Дори Павел, апостолът на езичниците, използва термина (вж. Деяния 26:7; срв. Мат. 19:28; срв. върху Рим. 11:25, 26).

Разпръснати. Буквално „в разпръскването“ (вж. Петър 1:1). Разпръскването на евреите сред другите народи е конкретно споменато по времето на Естир (Естир 3:8) и на Петдесетница (Деяния 2:5; Деяния 2:5, 9–11; виж Диаспората). За коментар относно евреите от разпръскването вижте том V, стр. 59, 60. Първоначалната цел на Бог е била евреите да бъдат мисионери по целия свят. Въпреки че Израел не успява да изпълни този план, както е бил първоначално замислен, ефектът от двете пленничества е постигането – отчасти – на първоначалната Божия цел. За допълнителен коментар относно Божия план за древния Израел вижте том IV, стр. 26–30.

Поздрав. Гръцко *chairō*, „радвам се“. Сравнете употребата на *chairō* в Лука 1:28; вижте на Рим. 1:7. Думата е била използвана и при раздяла в смисъла на „радост да бъде с вас“. Сравнете еврейската форма на поздрав (вижте върху Йер. 6:14). Тази форма на поздрав не се среща другаде в посланията. Употребата ѝ в Деяния 15:23 е една от малкото особености в стила, които предполагат евентуално отъждествяване на автора на това послание с Яков от последната част на книгата Деяния (вижте стр. 497–500).

2. Братя мои. В началото апостолът изразява духа на другарство, който изпитва със своите читатели. Тази топлина на обич би разкрила гравивния характер на неговите напътствия относно проблемите на ежедневието. Яков използва тази форма на обръщение общо 15 пъти, или средно веднъж на всеки 7 стиха, в очевиден опит да подчертае връзката на братство, която свързва сърцето му с тяхното в християнското общение.

Преброй. Или „разглежда“, „счита“, „мисли“. Привилегия и дълг на християнина е да заеме интелигентно отношение към изпитанията и трудностите, които го обсипват. Той трябва да изучава и разбира Божието всеотдайно отношение към подобни преживявания (виж върху Йов 42:5; Пс. 38:3; 39:9; Мат. 6:13; Рим. 8:28).

Всяка радост. Тоест, чиста, несмесена радост. За зрелия християнин изпитанията и тестовите на живота не е нужно да носят бремe на разочарование или обезсърчение. Всичко това християнинът издържа с вяра и надежда, „като че вижда Невидимия“ (Евр. 11:27). Християнската радост и смелост се основават не на външни обстоятелства – които често могат да бъдат най-неприятни – а на вяра в Божието всеобхватно провидение и интелигентно разбиране на Неговите отношения с хората. Човешките философии за живота, религиозни или светски, могат да подготвят хората да посрещнат трудностите философски, със спокоен и търпелив дух, но християнството учи хората как да бъдат радостни при такива обстоятелства чрез интелигентно разбиране на причините за страданието и чрез вяра в Бога.

Когато паднете. Очевидно е, че християнинът може периодично да очаква „изкушения“. от думата „когато“ или по-буквално „всеки път“. Думата „падам“ не отразява непременно духовен упадък. Да „падам в... изкушения“ означава просто да се сблъскам с тях (вж. Лука 10:30; Деяния 27:41). Такива ситуации обикновено са нетърсени, неочаквани и нежелани. Освен това, „изкушенията“, за които Яков говори тук, очевидно представляват големи препятствия, които лесно биха могли да надвият някой, чийто ум не е „съсредоточен“ върху Бога (вж. Исая 26:3, 4).

Разни. Или „разни“. Многобройни са „изкушенията“, на които е подложено човечеството – особено християните.

Изкушения. Гръцки *peirasmoi*, „изпитания“, „изпитания“, „страдания“, „неприятности“, „примамки“.

[да съгреши]“ (вж. върху Мат. 6:13; срв. върху Мат. 4:1). Думата „*peirasmoi*“ включва много повече, отколкото думата „изкушения“ предава на съвременния английски читател. Тя включва такива страдания като болест, преследване, бедност и бедствия. Изпитанията, независимо дали са изрично предназначени от Сатана, за да изкушат човек да съгреши, или само за да го дразнят и тормозят, винаги са изпитание за християнския опит.

Твърде често дори най-искрените християни не успяват да разберат и да помогнат на страданието и изкушението да формират характера си и в резултат на това не само не успяват да се възползват от тези преживявания, колкото биха могли, но и си правят пътя по-труден и губят общението с Бога, което иначе биха могли да имат. Няма преживяване в живота, колкото и горчиво или разочароващо да е то, което по Божието провидение и чрез Христовата благодат да не допринесе за християнския растеж, да ни доближи до Бога и да обогати разбирането ни за Неговата любов към нас. Павел е класическият новозаветен пример за това как един християнин може да превърне всяко поражение в победа (вижте върху 2 Кор. 2:14; 4:8–11; 12:7–10). За по-пълнен анализ на християнското отношение към изпитанията и страданието като цяло вижте върху Пс. 38:3.

Знание. Стих 3 посочва основата за радостта, отбелязана в стих 2. Яков напомня на своите читатели, че личната радост сред житейските трудности може да бъде изпитана само от онези, които се изправят срещу тях със здрава, стабилизираща християнска философия.

Опитване. Гръцки *dokimion*, „доказване“, „изпитване“. Тази дума се отнася не само до изпробването на вярата на християнина, а по-точно онова качество на вярата, което я прави победоносна над житейските проблеми. Папирусите (виж том V, стр. 104, 105) използват тази дума във връзка със златото, за да опишат „стандартно злато“, т.е. злато, което отговаря на изискванията.

и се оказва истинска. Изразът „изпитването на вашата вяра“ може по този начин да описва вяра, която се подлага на изпитание.

Вяра. Гръцки *pistis*, „вяра“, „убеждение“, „вяра“, „доверие“. Яков говори за победоносна вяра, която успешно се е изправила пред различните житейски проблеми или „различни изкушения“. Всеки конфликт с „изкушение“ укрепва вярата на победоносния християнин. Както ветеран от земните войни, който се е научил да се изправя срещу обичайната опасност уверено, е по-надежден от новобранец, така и победоносният християнин е по-добре подготвен за изпитанията, с които трябва да се сблъска, отколкото християнинът, чиято вяра е неизпитана.

Тази вяра е непоколебимото убеждение, че Исус Христос има удовлетворяващ житейски план за всеки човек и че за всяко изпитание Той осигурява решение. Човекът на вярата вярва, че никой човек или обстоятелство не може да осуети плана, който Бог има за щастието на Неговите деца.

Търпение. Гръцки *hupomonē*, „непоколебимост“, „издръжливост“, „постоянство“, „търпение“ (виж в Рим. 5:3). Тази трайна сила е резултат от вяра, която е била изпитана и е била установена като триумфална. Твърде често английската дума „търпение“ предполага просто пасивно подчинение. Въпреки това, хупомоне набляга на активната издръжливост, която кара хората да триумфират над „различните си изкушения“ (виж Лука 8:15; Рим. 2:7; Евр. 10:36; Откр. 14:12). Това достойнство на характера е необходимо на всички, които се сблъскват с мрачни несгоди, независимо дали са от личен характер или такива, с които често се сблъскват, когато се стремят да напреднат в Божието дело. Чрез вяра ние вярваме, че Бог работи с нас, и това убеждение развива издръжлива непоколебимост, която няма да се подчини на поражението.

4. Имам. Придобиването на търпелива издръжливост всъщност е процесът на развиване на христов подобен характер. За да постигнем желания резултат от активната издръжливост, която сама по себе си е продукт на радостна вяра, не трябва да ограничаваме или отслабваме силата си на издръжливост чрез мърморене, оплакване или бунт. Вижте Исая 26:3.

Съвършена работа. Или „завършена работа“, „пълнен ефект“ (RSV; вижте върху Матей 5:48). Значението може най-добре да се изрази така: „Търпението нека продължава, докато изпълни задачата си.“ Сравнете Йоан 17:4, където Исус говори за изпълнение на определената Му задача, докато „не завърши делото“.

Съвършен и цялостен. Нито една желана черта от характера не бива да липсва; всяка трябва да се развива до съвършенство. Тези две думи заедно предполагат възможно най-пълното постигане на христов подобен живот. Търпеливото издръжливост ще ни помогне да изпълним тази задача да възпроизведем характера на Христос, което е „делото“, което Бог ни е дал да вършим.

Да не искаш нищо. Тоест, да не ти липсва нищо.

5. Ако някой от вас. Вероятно, въз основа на собствения си християнски опит, Яков осъзнава, че неговите събратя по вяра все още не са достигнали желаната цел на християнска зрялост, описана в стих 4. Сега той обяснява как всеки човек може да намери силата и разбирането, които ще го направят победоносен християнин сред житейските проблеми.

Липса. Гръцки *leirō*, „да не достигаш“. Сравнете употребата на думата в Лука 18:22.

Мъдрост. Гръцки *sophia*, „широк и пълен разум“ (виж върху Лука 2:52; 1 Кор. 1:17).

Това включва повече от истинско знание, защото самото знание не гарантира правилни действия или дори правилни заключения. Мъдростта ни помага да оценим правилно всичко, което се конкурира за нашето внимание, и осигурява правилното използване на знанието, докато търсим правилни действия.

Нека пита. Мъдростта трябва да се търси постоянно, за да се посрещне успешно всяко ново изпитание на вярата и издръжливостта, както е отбелязано в стихове 3, 4. Много житейски проблеми са озадачаващи за този, който не може да се справи с тях от християнска гледна точка. За да виждаме живота такъв, какъвто Бог иска от нас, ние трябва ежедневно да се уверяваме, че очите ни са помазани с мирото на небесната мъдрост. Вижте върху Матей 7:11; Лука 18:1-18.

Бог, който дава. Старият завет често говори за мъдростта, която само Бог може да даде човек (виж Притчи 2:6). Чрез Святото Си Слово Той ни говори насърчение сред мрачни и трудни изпитания и именно благодарение на небесната гледна точка, която носи тази мъдрост, ние сме способни да „считаме всичко за радост“, когато житейските проблеми ни притискат силно.

Нашият Бог е едновременно „даващ“ Бог и „праведен“ Бог или „любящ“ Бог. Всъщност, Пс. 145:17-19 подсказва, че тъй като Господ е праведен, Той винаги е готов да „изпълни желанието на онези, които Му се боят“. Божията природа е да дава (вижте Йоан 3:16) и не можем да Му отдадем по-голяма чест от това смирено да търсим Неговите дарове на мъдрост и сила ден след ден.

Щедро. Или „милостиво“, „искрено“. Божията радост е да дава. Когато човек търси мъдрост, Бог отговаря на молбата му без колебание и без нежелание. Няма нито ограничено даване, нито пристрастие.

Не укорява. Или „не укорява [или „смушава“]“. Бог не ни порицава. За многобройните ни неуспехи, нито пък непрекъснато ни напомня за многобройните благоволения, които вече са ни дадени. Яков се стреми да подчертае контраста между начина, по който Бог дарява Своите щедрости, и начина, по който хората често унижават или обиждат получателите на техните благоволения. Този факт би трябвало да насърчи смелостта да отправяме молбите си към Бога. Трябва да идваме при Него като деца, търсещи любовта и помощта на грижовен Отец (виж Евр. 1:1). 4:16; Мат. 7:11).

Ще му бъде дадена. Изискването, изложено тук, за да получим мъдрост от Бога, е искрена молба за нея. В най-добрия интерес на човека Бог не изпълнява всяка молба, но ако искрено търсим мъдрост, тя ще ни бъде дадена. Има няколко начина, по които Бог може да даде мъдрост на хората. Той може да увеличи разбирането ни за Неговото Слово, така че ясно да разпознаем Неговата воля за нас. Той може да впечатли сърцата ни чрез Светия Си Дух относно това какъв курс на действие би бил най-добър за нас (виж Исая 30:21). Той може да ни говори чрез приятели или като оформи събития и обстоятелства по такъв начин, че да разкрие Неговата воля.

Бог обаче ни е дал интелигентни умове и Той е почитан, когато ги използваме за решаване на житейските проблеми под ръководството на Светия Дух. Не би било мъдро от страна на Светия Дух. Би било мъдро Той да направи за нас това, което е възнамерявал ние да правим за себе си, подчинявайки се на Неговото ръководство. За да можем да се научим да упражняваме зрялост на преценка и разбиране (вижте Филипяни 1:9), Той би искал да си изградим навика да вземаме правилни решения въз основа на широките принципи на Неговата разкрита воля, както е изложена в Писанието. Тогава Той може по-лесно да отпечата волята Си върху умовете ни и да ни предпази от хитрите хитрости на Сатана. Ако, след като сме се консултирали с всеки наличен източник на небесна мъдрост, отправим молбата си и търпеливо и с доверие държим сърцата си отворени за Него, ще разпознаем Неговия отговор (вижте Матей 7:7).

6. С вяра. Тоест, вяра, че Бог ще отговори на молбата. Молитва без упование. Вярата е безполезна. Когато искаме мъдрост, трябва да имаме уверена вяра, че ще я получим (вижте стих 5). Не само трябва да отидем при истинския източник на благословение, но и с правилното отношение. Трябва да се приближим до нашия Отец, уверени в Неговата способност и желание да помогне, почивайки в сигурността на Неговите обещания и молейки се за нашата нужда, а не за...

нашето достойнство. „Вярата е упование в Бога – вяра, че Той ни обича и знае най-добре какво е за наше добро“ (Изд. 253).

Нищо колебание. Или „нищо съмняване“. Човекът, който моли „с вяра“, няма да се поколебае, сякаш не е сигурен дали Бог ще чуе и отговори на молбата му. Истинската вяра се уповава на Бог и вярващият ще се уповава на увереността, че нуждите му ще бъдат бързо задоволени, както само Бог вижда най-добре. Ако обаче човек има вътрешно съмнение дали Бог ще чуе молбата му, отговорът на молитвата му е сериозно затруднен. Бог търси човешкото сътрудничество, за да направи отговора възможен, а сътрудничеството би липсвало до известна степен, ако имаше умствена несигурност. Истинската вяра се издига над изпитанието на времето или обстоятелствата, правейки нашата вяра към Бог непоколебима и непоколебима в целта. (COL 147).

Това състояние на умствено разделение и несигурност е описано в стих 8 като двойственост.

Който се колебае. Или „който се съмнява“. Яков тук не говори за интелектуални съмнения, а за духовна нестабилност. Съмняващият се може да е несигурен не само относно това дали Не е ясно дали Бог ще отговори на молбата му, но също така и дали Бог ще изисква повече саможертва от негова страна, отколкото е готов да направи. Той има умствени резерви и мисли предимно за цената за себе си. Не желае с цялата си душа благодатта, за която устните му молят.

Като вълна. Когато умът е изпълнен с несигурност или съмнение, душата е неспокойна и развълнувана като океана. От друга страна, този, който е убеден в Божията готовност да се грижи за неговите нужди и който безрезервно посвещава своя житейски план на Божията воля, се издига над своите изпитания и страдания. Сравни Исая 57:20.

Носена от вятъра. Вълната няма собствена воля, а е изцяло подвластна на силата на вятъра. Тя се издига и спуска, докато вятърът я хвърля насам-натам. Вятърът тук представлява обстоятелствата, които могат да накарат християнина да се съмнява.

Хвърлян. Или „развяван насам-натам“, графично изображение на морето, движено от вятъра.

7. Не този човек. Изразът „онзи човек“ е категоричен и леко презрителен. Той представлява човека, чиято вяра се колебае, който не е сигурен в нещата, от които самият той се нуждае, или в Божията достатъчност да ги задоволи. Такъв човек може да се моли, но тъй като няма истинска вяра, той не е в подходящо настроение, за да получи отговор (вижте Йоан 4:48). Бог трябва да отложи отговорите на нашите молби, докато не сме готови да проявим непрекословна вяра.

Мисли, че ще получи. Яков съветва колебаещия се да не очаква отговор. Нерешителността сама по себе си е достатъчна, за да осуети Божията благодатна цел за колебаещия се, защото ако Бог сметне за най-добро да отхвърли молбата му, предстоящото разочарование само би засилило склонността му към съмнение.

Всяко нещо от Господа. Това се отнася до специфични благоволения, защото всички хора получават онези временни благословии, които Бог ежедневно дарява. Вижте Матей 5:45. Специалните благословии, които биха били достъпни за Него, ако поиска с вяра, са Му отказани поради колебание на доверието. Не бива обаче да заключаваме, че Бог отлага отговорите Си, докато не сме заслужили правото молитвите ни да бъдат отговорени. Никой човек не заслужава благоволения от Бога. Единствената ни молба е нашата нужда и единствената ни надежда е в Неговата милост, която Го кара да дава на „всички хора щедро“ (ст. 5).

Но Бог не дава дарове безразборно. Той не може да се съобразява с молби, които биха задълбочили гордостта и егоизма и биха попречили на развитието на характера. Трябва да осъзнаем собствената си пълна безпомощност и нуждата си от непоколебимо доверие в Божиите обещания. Силата на характера е резултат от промяната на нашите желания и стремежи, за да се съобразят с мъдростта и волята на Бог, а не от опит да огънем Неговата воля, за да отговори на нашата.

8. Двудушен. Гръцки *dipsuchos*, буквално „двудушен“. Тази дума описва колебливия се от стих 6.

Умът му е разделен между зова на земните удоволствия и зова на непоколебима лоялност към Бога. В „Пътуването на поклонника“ Джон Бънян характеризира този тип човек като г-н, обърнат и към двете посоки. „Двудушният“ човек притежава две „души“ или две лоялности. Сравнете еврейския израз „с двойно сърце“ (вижте 1 Лет. 12:33).

Без съмнение Яков е пазил в съзнанието си думите на Христос от Нагорната проповед: „Никой не може да служи на двама господари“ (Матей 6:24). „Двусмисленият“ човек се колебае между вярата и неверието, докато човекът с единствена цел изобщо не се колебае.

Този стих всъщност е част от предишния стих и двата стиха биха могли да бъдат преведени така: „Нека този човек [колебаещият се] не мисли, че човек с двоен ум, бидейки непостоянен във всичките си пътища, ще получи нещо от Господа.“

Нестабилен. Гръцки *akatastatos*, „непостоянен“, „калибър“, „нестабилен“. Съществителната форма на *akatastatos* обикновено се използва в смисъл на „безредие“, „объркване“, „смущение“, „безпокойство“ и се свързва с „войни“, а не с „мир“ (виж Лука 21:9; 1 Кор. 14:33; 2 Кор. 6:5; 12:20).

Във всичките си пътища. Макар че нестабилността, спомената в стих 6, се отнася конкретно до въпроса за молитвата, апостолът използва тази възможност, за да подчертае факта, че такъв човек е неспокоен и в други фази от живота си. Всичките му „пътища“ или навици, действия и мисли ще отразяват двойната му цел в живота и религиозният му опит никога няма да се окаже задоволителен нито за него самия, нито за Бога. Смутът в ума и объркването във всички житейски дела са естествена последица от колебливото доверие в Бога. Нуждаем се от мъдрост, за да разпознаваме начина, по който да живеее ден за ден, защото редуването между упование на себе си и упование на Бог е чиста глупост за всеки човек. Еднозначността на целта е от съществено значение за духовния успех на христианина.

9. Братко. Като се отклонява от разглеждането на изпитанията като цяло, Яков сега обсъжда две специфични изпитания, а именно тези на бедността и богатството. Въвеждайки тази деликатна тема, Яков повтаря (ст. 2) нежния термин „брат“, за да подчертае общата връзка на братство, която свързва както богатите, така и бедните в християнското общение. Нито богатството, нито бедността бива да помрачават тази връзка между христианиите.

От нисък ранг. Гръцки *tapeinos*, „в скромни обстоятелства“ и следователно, с нисък ранг или заетост, в състояние на зависимост или бедност. Тази фраза е в контраст с „богатия“ в стих 10. Това състояние на икономически затруднения е изпитание, пред което мнозина са призовани да се изправят. Може би много църковни членове от времето на Яков са се чувствали презирани и потиснати поради липсата си на светски блага, въпреки че приемането на християнската вяра може да е било причина, поне отчасти, за настоящите им икономически затруднения. Тези обстоятелства са били изпитание в смисъл, че са изпитали неговата „вяра“ в Бога и неговата вяроност към Бога. „Братът от нисък ранг“ винаги е изкушаван да ревнува и да се чувства негодуващ към своя „богат“ брат, а „богатият“ брат да се смята за по-висш от „брата от нисък ранг“ и да се възползва от него.

Радвайте се. Буквално „слава“, „хвалба“. Тук Яков дава практическо приложение на общия съвет, изложен в стих 2. С „мъдростта“ (ст. 5), която Бог ни дава, можем да гледаме на живота в правилна перспектива. Можем да виждаме нещата от времето в светлината на вечността. „Мъдростта“ отдава правилната стойност на земните притежания и посочва, че моралната природа на човека е по-важна от неговите притежания. Следователно, напредъкът, който човек постига духовно, е много по-важен от напредъка, който постига икономически.

„Прославата“ се състои в осъзнаването, че въпреки липсата на земни притежания, Бог възнагражда смирения християнин далеч отвъд радостите, които му дават мимолетните земни притежания.

В това, че е възвишен. Или „във високото си положение“. Възвишаването на по-бедния брат трябва да се състои в настоящите духовни благословии, които получава, а също и в обещаните радости, които ще бъдат осъществени във вечността, които повече от компенсират икономическите му трудности на земята. Яков се опитва да противопостави изключителното богатство на Божиите милости на преходния характер на земните притежания (виж 1 Йоан 2:16, 17). Има повече сигурност в зрялата християнска опитност, отколкото в цялото богатство на света. Тези, които са се научили да гледат на проблемите на живота от Божия гледна точка, които са придобили „мъдростта“, за която говори Яков (ст. 5), се издигат над каквито и изпитания да им се случат.

10. Богатият. Тоест, „богатият [брат]“, за разлика от бедния „брат“ от стих 9.

Сега Яков насърчава богатия християнин да се радва на конкретните изпитания, с които се сблъсква. Библията никога не загатва, че само по себе си притежанието на богатство е грях или че богатият човек не може да бъде истински последовател на Бога (вижте върху Матей 19:23). Има много примери за добри християни, богати на светски притежания, макар и не толкова много, разбира се, колкото за онези, които са бедни на богатата на този свят. Писанията обаче ясно посочват, че богатството представлява уникална опасност за успешния християнски опит (вижте върху Матей 6:19–21; Лука 12:13–22).

В това, че е унижен. Или „в унижението си“. Някои коментатори смятат тази фраза за строг паралел на „във висшето си положение“ (ст. 9). По този начин, бедният човек трябва да се радва на своите християнски привилегии, както настоящи, така и бъдещи, а богатият човек трябва да се радва на своето християнско смирение и на светския укор, а не на материалните си притежания. С други думи, богатият човек трябва да се радва на факта, че макар сега да е презиран като член на преследвана секта, един ден ще бъде въздигнат като член на вечното Божие царство. Яков подчертава в стихове 9 и 10 факта, че независимо от материалните обстоятелства, християнският брат, независимо дали е богат или беден, ще намери най-възнаграждащата си причина за радост в привилегиите на християнската вяра.

Други смятат, че Яков говори за обичайната загуба на богатство, която съпътства приемането на християнството от богат човек през 1 век. Обърналият се богат човек намира много възможности да използва богатството си. Тежкото положение на другите в църквата, които губят работата си заради вярата си, му дава възможност да сподели притежанията си. Мисионерският напредък на апостолите, който е феноменален дори в сравнение с този на съвременните времена, изисква финансова подкрепа и богатите членове на църквата се обединяват срещу това предизвикателство. Несъмнено има много хора, които смело се изявяват и използват богатството си в полза на своите братя (вж. АА 105). Следователно богатият християнин вижда как материалните му притежания намаляват. Но той може да се радва на привилегиата да дава средствата си за напредъка на Христовото дело, въпреки че това означава загуба на временна сигурност и по-скромен стандарт на живот. Това чувство за стопанисване от страна на ранните християни по отношение на средствата, поверени им от Бога, е достоен пример за онези в църквата днес, които са благословени с материално изобилие.

Цвете на тревата. Яков използва старозаветна илюстрация (виж Исаия 40:6), за да подчертае преходния характер на човешкия живот. Сравнете Исаия 51:12, където се заявява, че „синът човешки“ „ще бъде направен като трева“.

Той ще умре. На богатия човек се напомня, че в крайна сметка трябва да умре. По това време всички материални притежания, които е натрупал с толкова труд, ще преминат към друг.

Богатият християнин вижда тази ситуация в правилната ѝ перспектива и се радва на възможността да разпреди богатството си преди да умре (вижте стих 10), въпреки че по този начин може да изпита икономически затруднения и личен укор.

Богатствата са привлекателни, но подобно на цветето, те са крехки и преходни и човекът, който се уповава само на богатствата си, един ден ще загине заедно с тях, без да си осигури най-голямото от всички богатства - вечния живот. Затова братът, който притежава богатство, трябва да размишлява върху пасажи от Писанието, които предупреждават да не се уповава на богатства, които лесно могат да изчезнат (виж Матей 6:19; Лука 12:16–21). Християнинът трябва да насочи погледа си на вярата към богатството на християнските привилегии в този живот и към богатствата на вечността (виж Матей 19:29).

11. Веднага щом възкръсна. Яков допълва притчата си за цветето (ст. 10), което съществува само кратко, преди да погине (вж. Мат. 13:6, 21).

Грацията на модата му. Или „красотата на външния му вид“, буквално „красотата на лицето му“. Красотата изчезва, когато цветето увехне и умре. Когато богатият човек е сравнен с цвете, неговата „грация“ или „красота“ се състои от външната среда, която богатството му може да купи и която бедните не могат да си позволят. Те могат да включват красива къща, луксозни мебели, скъпи дрехи, украшения от скъпоценни камъни или метали или каквото и да е друго, което допринася за поразителния му вид.

Всичко това избледнява във времена на икономическа криза или пред лицето на смъртта, точно както красотата на цветето е краткотрайна.

Така ще стане и с богатия човек. Яков налага Христовото предупреждение относно земните съкровища, които „молци и ръжда изяждат“ и които „крадци подкопават и крадат“ (вижте Матей 6:19–21). Той напомня на „богатия“ християнин, че земните съкровища могат да бъдат загубени преди смъртта, но дори и да ги запази, те ще бъдат напълно безполезни за него. Единствената сигурна основа за радост на богатия християнин е в сигурността, която намира в общението с Исус Христос, защото това е единственото му притежание, което не избледнява.

12. Благословен. Гр. makarios (виж върху Мат. 5:3). Яков често напуска за ученията на Исус (виж стр. 500), в този случай може би за Нагорната проповед. Тук той сякаш разширява уверения тон от стихове 2, 9, 10. Човекът, който се сблъсква с житейските проблеми, понякога може да се смята за нещастен и може да бъде смятан за такъв от другите. Апостолът обаче желае да коригира тази гледна точка с нова перспектива, която предвижда резултатите от вярната издръжливост, както и ясна представа за това как започват изпитанията (виж стих 14).

Издържа. Гръцки *hupomenō*, „да издържа непоколебимо“ (виж на стих 3).

Изкушение. Гръцки *peirasmos*, „изпитание“ (виж на стих 2), което означава нещо, което изпитва или изпитва вяра или характер. Пиразмозът включва страдания като болест, бедност или бедствие, както и директни изкушения към грях. Този стих подчертава благословията, която се крие в непоколебимата издръжливост, която предпазва човека от изпитанията му.

Е изпитан. Буквално „става одобрен“ [*dokimos*, вижте на стих 3]. Изкушаваният християнин не само е бил изпитан, но и е победил по време на изпитанието. Верният християнин може да бъде сравнен с истинското злато, което остава след изгарянето на шлаката (вж. Йов 23:10).

Венец на живота. Тоест, короната, която е живот или която се състои от живот. Вижте в Откр. 2:10. Наградата за вярната издръжливост сред настоящите проблеми ще бъде вечен живот. Това

Дарът на вечния живот (виж Рим. 6:23) е венецът на всички дарове. Макар че е вярно, че вечният живот започва, когато човек позволи на Светия Дух да го управлява, този „венец на живота“ всъщност ще бъде даден на всички изкупени едновременно, при второто пришествие на Христос (виж върху Йоан 3:16; 11:25; 2 Тим. 4:8; 1 Йоан 5:11, 12).

Господ. Текстовите доказателства (вж. стр. 10) подкрепят пропускането на тази дума, въпреки че е От контекста става ясно, че Господ е Този, който обещава. Нашият Господ лично обещава дара на вечния живот на всички, които изберат да приемат Божия план за изкупление (вижте Йоан 3:16).

Тези, които го обичат. Изискването за вечен живот е ясно разкрито на човека. Вярата в Бога (виж Рим. 3:28; 4:5, 13) и любовта към Него са два тясно свързани начина за описание на искрения човешки отговор на Божието предложение за спасение. Не можем да обичаме Бога, освен ако не сме готови да Му се доверим напълно и да вярваме, че Неговият начин на живот е най-добрият за нас.

13. Никой да не казва. Идеята, че боговете са отговорни за човешките изкушения.

и произтичащите от това грехове са били особено разпространени сред гърците по времето на Яков и очевидно до известна степен са проникнали и в мисленето на християните. Именно този вид обвинение отпразни нашите първи родители срещу Бога след греха си (Битие 3:12, 13).

Адам обвини Бог, че е създал Ева за негова жена, а Ева от своя страна Го обвини, че е поставил змията в Едемската градина. Предупреждението на Яков е навременно във всяка епоха, за да не би човек косвено и евентуално неволно да обвини Създателя си, че е причинил изкушенията към грях, с които се сблъсква ежедневно.

Изкушаван. Гръцко *peirazō*, „да опитам“, „да изпитам“, тук се използва в лош смисъл на подтичане към зло (виж върху стихове 2, 3). Яков ясно заявява, че страданията, изпитанията и проблемите, пред които е изправен всеки християнин, никога не трябва да се разбират като допуснати от Бог с цел да подтикнат хората към грях. Бог ще позволи на хората да се изправят пред изпитания, но никога с намерението някой човек да се провали. Божията цел е като тази на рафинера, който хвърля рудата си в тигела с надеждата, че резултатът ще бъде по-чист метал – не с намерението да натрупа шлама. Сатана обаче изкушава с намерението да причини поражение, а никога да не укрепи характера на човека (виж върху Матей 4:1). „Страданията се причиняват от Сатана и се отменя от Бога с цел милост“ (Животът и науката, 471).

Не може да бъде изкушаван. Гръцки *apeirastos*, „неизкушаем“, „неизкушаван“. Яков показва, че е немислимо Бог да изкушава хората да грешат. Той не може да бъде изкушаван с желанието да изкушава хората да вършат зло. Въпреки че Бог дава на всеки човек силата на свободния избор, Той не бива да бъде обвиняван за злите дела, които тази свобода прави възможно човекът да извърши. Яков категорично освобождава Бог от отговорност да бъде източник на изкушенията на който и да е човек към грях.

14. Всеки човек е изкушаван. Ако Бог не е източникът на изкушението, неизбежният естествен въпрос възниква: „Кой или какво е източникът?“ Апостолът подчертава, че източникът на греха не е извън човека, а вътре в него.

Когато е привлечен. Или „когато е примамван“. Собствената „похот“ на човека го привлича или го примамва.

„Порокът е чудовище с толкова ужасяващ вид,

Като че ли, за да бъдеш мразен, не е нужно да бъдеш виждан;

И все пак виждан твърде често, познат с лицето й,

Първо търпим, после съжаляваме, а после прегръщаме.“

—АЛЕКСАНДЪР ПОУП, Есе за човека, Послание II, ред 217

Похот. Гръцки *epithumia*, „желание“, „копнеж“, „желание“ (вижте върху Марк 4:19). Източникът на Всяко изкушение е собствено „желание“ на човека за това, което е зло. Всеки човек има свои собствени специфични желания, които произтичат от неговия темперамент и опит. Фактът обаче, че вътре в него съществува тази зла похот, не отрича съществуването и дейността на външен изкушител, който се стреми да се възползва от нашите слаби склонности (вж. Йоан 14:30; виж върху Мат. 4:1–3). Сатана и неговите зли войнства са истинските агенти на изкушението (вж. Еф. 6:12; 1 Сол. 3:5). Макар че те могат да изкушават човека да съгреша, техните изкушения не биха имали сила, ако в човека нямаше желание да отговори на подтика. „Никой човек не може да бъде принуден да прегреша. Първо трябва да се получи собственото му съгласие; душата трябва да предназначи греховното действие, преди страстта да може да доминира над разума или беззаконието да триумфира над съвестта“ (МЪР 67). Природата на изкушението, дефинирана по този начин, премахва всяка мисъл, че Бог определя човешките изкушения или че Сатана всъщност е отговорен за моралните пропуски на човека. Човекът пада пред изкушението поради желание да задоволи определено желание, което е противно на Божията воля.

Примамен. Гр. *deleazō*, „да примамя със стръв“, „да примамя“. Както рибата е примамена към гибелта си от стръвта, която е на куката, така че хората са примамени да паднат в грях от стръвта на измамата и ласкателството на греха. Силата и мощта на греха не биха могли да надделеят, ако не беше хитростта и коварството на греха. Този факт е очевиден, когато човек прегледа тъжната история на грешащите мъже и жени, започвайки с Ева и Адам и продължавайки до нашето време (вижте върху Битие 3:1–6).

15. След това. Това е следващата стъпка.

Похот. Буквално „похотта“, тук зла похот (вж. ст. 14), която намира греха за привлекателен. „Похот“, или „желание“ сами по себе си не е задължително да са идентични с „грях“. Има естествени и законни желания, които Бог е вложил в човека при сътворението, като например желанието за храна, за физически комфорт, за родителство и за социално приемане. Когато обаче човек се стреми да задоволи дори тези основни желания по начини, противоречащи на Божия план, той флиртува с греха и се оставя да бъде подмамен в греховни действия. Вижте Матей 4:1–4.

Заченато. Ако се подхранва и цени, необузданото желание в крайна сметка ражда греховни действия.

Ражда. Гръцки *tiktō*, „раждам“, „произвеждам“.

Грях. Ето доказателството, че когато злото желание („похотта“) е позволено да контролира ума, крайният резултат може да бъде само грях.

Завършен. Или „завършен“, „достига зрялост“. Преди да се развие напълно, грехът може, Поради измамната си природа, лесно може да бъде сбъркано с нещо добро. Но когато е „завършено“ или „напълно развито“, разрушителните му резултати стават очевидни.

Смърт. Грехът разрушава приятелствата, семейните кръгове, обещаващото бъдеще и самоуважението. Без значение колко фин е камуфлажът, неизбежният резултат от греха е упадък и смърт (виж върху Рим. 6:23), както духовна, така и физическа. „Смъртта“, за която се говори тук, не е просто първата смърт, която засяга всички (виж върху Рим. 5:12; срв. 1 Кор. 15:22), а втората смърт, унищожението (виж върху Откр. 20:6). Бог не е автор на смъртта, а на живота. Следователно Той не е автор на греха, който ражда смърт. Смъртта, в каквато и форма да съществува, се свързва с греха, а грехът естествено и неизбежно я произвежда.

16. Не се заблуждавайте. Или „не се заблуждавайте“, „не се заблуждавайте“. Обмислената цел на Сатана е да се заслепят очите на човека по отношение на Божията роля в историята на греха. Повечето философии и религии на този свят са изградени върху фалшиви концепции, чрез които Сатана се стреми да

изопачават характера на Бога. Яков не би искал християните да вярват, че Бог е отговорен за греха и злините, които грехът поражда. Следващите два стиха предлагат допълнителни причини по този въпрос, за да не би някои все още да са склонни да мислят, че Бог е по някакъв начин отговорен за изкушението.

Възлюбени мои братя. Вижте стих 2.

17. Всеки. Бог е единственият източник на морални и физически ползи, независимо дали са дадени на християни или на нехристияни.

Добре. Контрастът между тази дума, която описва Божиите отношения с хората, и „Искушенията“ и „похотите“ в стихове 14, 15 са очевидни. Бог не дава на хората дарове, които ще им навредят (вижте Матей 7:11).

Дар. Гръцки *dosis*, буквално „акт на даване“. Всеки импулс за даване е от Бога. Божията природа е да дава (вижте стих 5) и в отговор на Неговия Дух и пример хората споделят притежанията си един с друг.

Съвършено. Всеки елемент на злото е изключен.

Дар. Гръцки *doḡēta*, „подарък“, „благодеяние“, „дар“. Думата се среща само в Новия завет. тук и в Рим. 5:16.

Отгоре. Тоест, от Бога (вж. върху Йоан 3:3, 31). Бог действа чрез хората и доколкото мисленето им е вярно, те разкриват част от по-пълната истина, която Бог желае човекът да разбере (вж. Ед. 14).

Идва. Това е последният аргумент на Яков срещу заблудата, че Бог, пряко или косвено, е източникът на изкушението. „Съвършената“ доброта на Бог е уверението на човека, че Той не изпраща проблемите в живота, които възникват отвън, нито изкушенията, които идват отвътре.

Отец. Тук в смисъла на „Създател“ (вижте Мал. 2:10; Евр. 12:9; Йов 38:28).

Светлини. С оглед на контекста, изглежда, че тук са посочени небесните тела (вижте Пс. 8:3; Амос 5:8). Що се отнася до нашата земя, най-видното от тях е слънцето, незаменим източник на благословия за нашия свят. Въпреки това, блясъкът на небесните тела е само бледа илюстрация на природата на Бога, който обитава „в светлината, до която никой човек не може да се доближи“ (1 Тим. 6:16). „Светлина“ често се отъждествява с „живот“, за да се опише с неясни термини на човешкото разбиране превъзходното великопение на Бога (вижте върху Мат. 5:14; Йоан 1:4, 9).

Няма променливост. Физическите източници на светлина варират по интензитет. Дори слънцето изглежда промяна от изгрев до залез и от сезон на сезон. Но при Бога няма промяна в настроението или целта. Той е винаги неизменният Бог, вечно нетърпелив да спаси изгубените хора в един изгубен свят, чрез всички възможни средства. Това е в щастлив контраст с непостоянството и променливите настроения, приписвани на езическите богове.

Сянка на промяната. Не само че няма променливост в Бог, но няма дори и най-малкото правдоподобно извинение хората да Го обвиняват в непостоянство.

18. Воля. Или „обмислена цел“, „преднамерено решение“. Това, което Бог „желае“ за нас, е в контраст с човешката воля, която често се подчинява на човешките „похоти“ (вижте стихове 14, 15).

Роден. Гръцки *tikto* (виж на стих 15). Вместо да бъде крайната причина за нашите грехове, Бог е авторът на цялата святост, която някога се е развивала в сърцата на хората. Както земните синове приличат на бащите си, така и новородените християни ще израснат, за да отразяват характера на небесния си Отец. Истинският християнин е толкова различен човек от това, което е бил преди обръщането, сякаш е физически оформен отново и е роден наново.

Слово на истината. Тоест, евангелието на спасението (вижте върху Еф. 1:13). Павел го изразява по-ясно: „В Христос Исус ви родих чрез евангелието“ (1 Кор. 4:15; вижте също 1 Петрово 1:23, 25). Обръщането във вярата е продукт на пълна отдаденост на принципите на Писанията. Процесът на израстване, следващ новородението, зависи от това колко от Божието Слово човек практикува в живота си.

Първи плодове. Принасянето на „първите плодове“ е било символ на освещаването на цялата реколта (вижте Изх. 23:19). Макар че първите плодове, вероятно, са били най-добрите по рода си и първите, които са достигнали зрялост, те са били и залог за последващата реколта. Христос е „първият плод на починалите“, залог за предстоящото възкресение (виж 1 Кор. 15:20, 23). Този израз е често срещан в Новия завет (виж също Рим. 8:23; 16:5; Откр. 14:4). Докато прилага термина към вярващите, апостолът внимателно го уточнява с изрази „един вид“ или „един вид“. Божията воля за хората е те да станат като Него и задължението на църквата е да подхранва новородения християнин, докато той се приближи „до мярката на ръста на Христовата пълнота“ (Еф. 4:13).

19. Следователно. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „знаете“ или „вие знаете“. И при двете тълкувания този стих води до заключението, че тъй като Бог е източникът на доброто и не изкушава никого, и тъй като Той е създал всеки християнин и му е дал честта да бъде един вид първи плодове, християнинът трябва да прилага на практика онези принципи на евангелието, които е научил.

Възлюбени братя. Вижте стих 2.

Бързи за слушане. Въпреки че членовете на църквата вече са новородени чрез Словото (вижте стих 18), това не ги извинява да продължават да слушат „словото“. По-скоро те трябва да го слушат с повече внимание и сериозност, както е казал Господ: „Който има уши да слуша, нека слуша“ (Лука 8:8; 14:35; и др.). Павел призовава членовете на църквата непрекъснато да нарастват „в познанието за Бога“ (вижте върху Кол. 1:10; вижте 2 Петрово 1:5).

Въпреки че това очевидно е основното намерение на фразата, нейното значение със сигурност включва и общото внушение, че мъжете трябва да са по-склонни да слушат, отколкото да говорят.

Бавен в говоренето. С оглед на многократните препратки към необузданите езици, открити в това послание (гл. 1:26; 3:1–18; 4:11), е очевидно, че Яков често се е сблъсквал с проблема на прибързания говор. Това зло е споменато и другаде в Писанията (вижте Притчи 10:19; 17:27, 28; Екл. 5:2). Акцентът е върху това да бъдеш бавен в началото на говоренето, а не върху това да говориш бавно.

Бавен на гняв. Преди всичко, християнинът трябва да може да обуздава гнева си (виж Йов 5:2; Притчи 15:18; 16:32; 19:19; 22:24; 25:28; 27:3; Римляни 12:18). Трите Предупрежденията в този стих са в светлината на привилегията, изложена в Яков 1:18. Например, онези, които изпълняват Божията воля в живота си, ще бъдат известни с желанието си непрекъснато да учат за истината, със самоконтрола си, че не налагат преждевременно истината на другите, и с привлекателността си в ученето с онези, които не са съгласни.

20. Гняв. Или „гняв“. Гневът е особено неуместен и вреден, когато е вплетен в религиозен спор. Гневната ревност за Христовата кауза не показва, че човек е запознат с духа на Христос. Все още е вярно, че „един мил, учтив християнин е най-силният аргумент, който може да бъде представен в полза на християнството“.

(GW 122).

Божията праведност. Характерът на любящ Отец не се отразява в един избухлив църковен член. Това твърдение е подценяване на истина, позната на всички,

че гневът активно произвежда обратното на праведността. Той не ни подтиква да прегърнем истината, а ни води до противопоставяне. Той не лекува, а наранява.

21. Следователно. Яков сега се обръща към практическото приложение на общия принцип, изложен в стих 20.

Сложете настрана. Или „съблечете“, като дрехи. (Вижте Еф. 4:25; Кол. 3:9; 1 Петрово 2:1.)

Всяка мръсотия. Както човек съблича мръсните си дрехи, така и членовете на църквата трябва да свалят всички „мръсотия“ на ума и душата.

Излишък. Гръцки perisseia, „изобилие“, „остатък“. Всяко зло е излишно в

Християнски живот. С цялото си усърдие християнинът трябва да се посвети на задачата да премахне всички несъвършенства на характера, които все още могат да съществуват.

Палавост. Гръцки kakia, „злоба“, „злоба“, „нечестие“ (виж Еф. 4:31; Кол. 3:8; Тит 3:3). Духът на доброта и смирение, както при получаването на християнско наставление, така и при даването му на другите, се подчертава като практическа цел за всеки член на църквата. Проблемът с необузданите езици би могъл да бъде елиминиран, ако членовете на църквата оставят настрана всякаква „злоба“ и подозрение.

Кротост. Гръцки praütēs, „нежност“. За прилагателното praūs вижте в Матей 5:5.

„Кротостта“ е противоположността на „гнева“ от стих 20, който прави хората непоучими.

Кротостта не е подценяване на себе си, а скромен, нежен, търпелив дух и спокоен, прощаващ нрав.

Присаденото слово. По-скоро „присаденото слово“. Евангелието е дар от Бога и е оприличено другаде на „семето“, което е посадено в почвата на сърцето (вижте Матей 13:3–

8). Спасението не е резултат от лично изучаване или от някакво друго постижение на човека. „Словото“ се „вгражда“ в човека, когато той избере да направи принципите на Писанието модел за своя живот.

Способен да спасява. „Словото“ може да се сравни с „евангелието“, което Павел заявява, че е „Божията сила“ (вижте върху Рим. 1:16). Писанията разкриват това евангелие на Божията сила, което е достъпно за всички. Когато чрез Божията сила човек живее според принципите на „словото“, той е вътрешно воден от „всаденото слово“ (вижте върху Рим. 10:17).

22. Изпълнители. Яков се позовава на Нагорната проповед (вж. стр. 500; Мат. 7:21–29). Това квалифицира горната заповед да бъдем „бързи да слушаме“ (Яков 1:19). Не е достатъчно да запомняме това, което чуваме, или дори да можем да го преподаваме на другите. Трябва систематично и упорито да прилагаме „словото на истината“ (ст. 18) в личната си житейска програма. Така апостол Яков е в пълно съгласие с ученията на Павел: „Защото не слушателите на закона са праведни пред Бога, а изпълнителите на закона ще бъдат оправдани“ (Римляни 2:13).

Не само слушателите. Това със сигурност не е осъждане на онези, които чуват „словото на „истина“ прочетена и обяснена. Грешката се крие в това „само“ да слушаме и да не продължаваме по-нататък в прилагането на „словото“ към живота (вижте Матей 7:21–27; Римляни 2:13).

Заблуждаване. Гръцки parallogizomai, „заблуждавам“, „заблуждавам чрез лъжливи разсъждения“.

Измамата е такава, в която човек се подвежда чрез погрешни разсъждения. Слушателят заблуждава себе си, когато разсъждава, че самото слушане на словото, или многобройните дискусии за истината, или членството в църквата са достатъчни за спасение. Трябва да има пълна трансформация на живота чрез силата на Светия Дух, който дава енергия на вярващите да бъдат „изпълнители на словото“.

23. Не е изпълнител. Само по себе си слушането поражда само преходни впечатления и моментни убеждения за дълг. Искреният християнин се учи, за да може да върши Божията воля, а не само за да знае.

Съзерцание. Тоест, внимателно обмисляне. Вероятно човекът, който се вглежда в огледалото по този начин дава доказателство за искрено желание да се разберат фактите. По подобен начин „слушателят на словото“ трябва да се стреми, в резултат на чутото, да разбере духовното си състояние. Но това не е достатъчно; той трябва да направи нещо по въпроса.

Естествено лице. Като огледало, отразяващо подобие на човешкото лице, замърсено или оцветено. Както и да е, така Божият закон разкрива моралния лик, помрачен с недостатъци и опетнен от грех. Да чуеш и разбереш Божието Слово е като да се гледаш в огледало. Като гледаме на съвършените предписания на закона, възвеличени в характера на Исус Христос, ние осъзнаваме собствените си недостатъци и дефекти. Огледалото на истината никога не ласкае. Павел не е бил наясно със собствената си покварена природа, докато не се е видял в огледалото на закона. Без закона той се е смятал за морално адекватен, „жив“, но когато наистина е разбрал неговите възвишени принципи, е осъзнал, че е духовно мъртъв (вижте Рим. 7:9).

Съкло. Или „огледало“. Древните огледала са били направени от полиран метал, а не от съкло.

24. Гьот. В момента, в който се обърне от огледалото, той забравя истинския си вид. Изпитването за искреност и цел е в отговора, който човек прави на предизвикателството на Божието Слово. Тези, които са „само слушатели“, в резултат на отлагане или „фалшиви разсъждения“ (вижте стих 22), избират да не предадат живота си на Бога. Човекът, който само слуша, може да бъде сравнен със слушателя „отстрани на пътя“ от Матей 13:4.

Веднага забравя. Апостолът не говори непременно за намерение за забравяне, а за това, което неизбежно се случва, когато липсва искреност. Без всеотдайно решение да се съобразим с Божията воля, както е оповестена, дори най-добрите намерения „веднага“ изчезват.

25. Поглежда. Тук започва приложението на илюстрацията за „огледалото“ (ст. 24).

Съвършено. Вижте Мат. 5:48; Яков 1:4.

Закон. Възможно е да има алюзия към Христовото учение относно закона в Нагорната проповед (виж върху Мат. 5:17, 18). Също така, близък паралел с коментарите на Павел за „закона“ е очевиден (виж върху Рим. 2:12; 7:12). В гл. 2 Яков отъждествява „закона“ с Декалога (ст. 10, 11) и очевидно се позовава на този кодекс и тук (вижте ВБ 466). За друго вдъхновено твърдение за това, че „законът“ е „съвършен“, вижте Пс. 19:7. „Съвършеният закон“ може да се сравни със „словото на истината“ (Яков 1:18) и с „присаденото слово“ (ст. 21), чието „изпълнение“ е животът на християнското послушание. „Законът“ е описание на характера на Бога – истинският стандарт за праведност – и очертава правилните взаимоотношения между Бога и човека, както и взаимоотношенията между хората. Следователно „законът“ се превръща в „огледало“, чрез което човек може да оцени своите мотиви и действия.

Свобода. Нарушителят на закона намира свободата си ограничена. Мотото „Подчинението на закона е свобода“ често се вижда по стените на съдебните зали и е достойно мото, което всеки християнин трябва да помни. Когато, по Божията благодат, човек приеме игото на Спасителя (Мат. 11:28–30), той вижда закона като ясно съобразен с най-висшите му интереси и водещ до най-висшето му щастие (вижте ДА 329). Тогава той гледа на Божията воля като на свобода, а на греха като на робство. Апостолът посочва моралния закон като непогрешимо правило на дълга (вижте върху гл. 2:12). Когато признаем недостатъците на характера, които той ни посочва, и се обърнем към Христос, за да ги поправим, откриваме, че законът е посочил пътя към истината.

свобода, защото най-висшата свобода е свободата от греха. Спазването на закона обаче, независимо дали е морален или церемониален, като средство за оправдание, го превръща в робско иго (виж том VI, стр. 933–935; виж върху Галатяни 2:16).

Продължава. Само за онези, които „търсят“ първо „Божие царство“ (вижте върху Матей 6:33), законът ще бъде път към „свобода“. Той носи свобода само на онези, които, по Божията благодат, си правят житейски навик да отразяват характера на Христос (вижте върху Йоан 8:31–36).

Изпълнител на делото. Божият закон дава насока и мотивация за живеене на истински християнски живот. По този начин християнинът ще бъде изпълнител на христоподобни дела. Всеки човек най-накрая ще бъде съден „според делата си“ (Рим. 2:6) и единствено „законът“ предоставя на човека сигурен критерий, с който да измерва делата си (вижте върху Рим. 2:6, 13).

Благословени. Няма край на „благословиите“, които идват при онези, които напълно се отдават на пътища към Бога (вижте върху Пс. 1:1–3; Мат. 19:29).

В делото си. Буквално „в действията си“. Той ще бъде благословен в самия акт на послушание на Божия закон (вижте Пс. 19:11). Самото действие не е източник на благословия, защото това би направило човек праведен чрез дела; по-скоро изпълнението на Божията воля премахва бариерите, които иначе биха ни отблъснали от Неговата благословия.

26. Ако някой човек. Джеймс сега завършва с практическо приложение на своето сравнение между обикновения „слушател“ на закона и „блажения“ „изпълнител“.

Сред вас. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на тази фраза.

Изглежда. Гръцки *dokeō*, „да мисля“, „да предполагам“. Акцентът е върху това, което човек мисли за себе си, какво си представя, че е, а не върху това, което „изглежда“ е за другите. Тук Яков засилва предупреждението си от стих 22, че самото познаване на истината не представлява истинско християнство. Да се мисли, че е така, е самозаблуда.

Религиозен. Гръцки *thrēskos*, религиозен, особено от гледна точка на религията, изразяваща се във външно служене. Човек може да мисли, че самото външно внимание към религиозната форма е истинско християнство. Човек може да мисли, че неща като редовно посещение на църква, значителни дарения и лидерство в църковните дела представляват „религия“, угодна на Бога (ст. 27). Той не осъзнава, че цялото това външно внимание към религията без вътрешна сърдечна преданост ще се окаже „напрасно“ (вижте върху Мат. 6:1–7, 16–18).

Юзда. Джеймс сравнява безразсъдния, неконтролиран език с необуздан кон. Без „юзда“ и езикът, и конят застрашават всички, които са наблизо. Апостолът умолява своите събратя в църквата да придобият похвалния навик за дискретност в речта (виж стих 19), който отразява вътрешния човек (виж върху Матей 12:34–37). Някои смятат, че ревността в говоренето за „религия“ е доказателство за истинска религия, но Яков призовава християните да постъпват правилно, а не просто да говорят за правилно. Външното внимание към „религията“ е необходимо, но ако езикът е необуздан или ако се отдава на някакъв друг грях, ще бъде очевидно, че вътрешният човек все още не е преобразен от Божията благодат.

Измамва. Няма по-жалка измама от самозаблудата. Външно проявление на Праведността може да спечели похвалата на хората, които гледат само на външния вид (вж. 1 Царе 16:7). Сърцето трябва да бъде мотивирано от „съвършения закон“ (Яков 1:25), преди човек да може да живее кротко (ст. 21) пред Бога и хората.

Суетен. Гръцки *mataios*, „безполезен“, „безцелен“, „напрасно“ (вижте върху 1 Кор. 15:17).

Външното благочестие и добрите дела се обезсмислят, ако не са мотивирани от искрено желание всяка мисъл и дело да са в съответствие със „съвършения закон на свободата“.

27. Чист. Вижте Мат. 5:8.

Религия. Гръцки *thrēskeia*, религия, особено когато се изразява в религиозно поклонение. Апостолът обаче не дефинира тук „истинска религия“, а посочва факта, че външните доказателства естествено съпътстват истинското преживяване на сърцето. Това не е описание на цялата религия, а само на два уместни примера за истинския религиозен дух, който води до такива действия. Вижте върху Михей 6:8.

Неосквернени. Фарисеите разчитали на формите на ритуална праведност, за да се запазят неосквернени, но били пълни с морално осквернение отвътре (вижте върху Марк 7:1–23). Тук Яков посочва далеч по-висш вид външно доказателство за „чиста религия“.

Бог и Отец. Или „Бог дори Отец“, тоест „Бог Отец“. Истинската религия ни учи да правим всичко така, сякаш сме в Божието присъствие. Освен това, Бог знае както мотивите, така и действията (вижте Матей 6:1–18). Дори извършването на добрите дела, споменати тук, не е доказателство за „чиста и неопетнена религия“, освен ако делата не са провокирани от правилни мотиви. Мнозина дават за благотворителност само за да подобрят положението си в очите на своите близки или може би с поглед само върху данъчните си облекчения.

Да посещавам. Гръцко *episkeptomai*, „посещавам“, с идеята за грижа. Свързаното съществително, *episkopos* се превежда като „надзирател“ или „епископ“ (вижте върху Деяния 11:30). „Епископът“ или „старейшина“ трябва да бъде пример за всички вярващи в практикуването на „чиста религия“, както е дефинирано тук, като по този начин разкрива сърце, изпълнено с Божията любов (вижте върху Пс. 68:5).

Без сираче. Гръцки *orphanoi*, „сираци“ (вж. Йоан 14:18).

Вдовици. Читателите на Яков несъмнено са познавали добре съвременните практики на фарисеите, които са се възползвали от вдовиците (вижте Матей 23:14). Сираците и вдовиците се нуждаят от утехата и насърчението на заинтересовани приятели, не само от финансова подкрепа.

Пази себе си. Упражнявайки истинската сила на волята си, християнинът се стреми да служи на Бога, като същевременно се моли и разчита изцяло на Него (виж Йоан 17:15; Юда 24). Успехът в християнския живот идва само при онзи, който съединява човешките усилия с всемогъщата сила на Бога.

Неопетнен. Гръцки *aspilon*, „без морален недостатък“ (виж 1 Тим. 6:14).

Свят. В сегашния си вид „светът“ е синоним на зли принципи и практики, които противоречат на Божията воля (вижте Йоан 17:14–16). Истинско обрънатието се църковен член ще избягва всяка мисъл или дело, които позволяват на мръсотията на „света“ да го опетни.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 6T 365

4 CH 381; MH 231; ML 15, 97; 4T 39; 7T 131

5 ST 360; DA 313, 363; Ед 191, 231; Ev 327; FE 299, 441; GW 417; MH 208; MYP 124;

ПК 31; ПП 248, 384; TM 323, 325, 376, 478, 499; 2T 152; 5T 322, 427

5, 6 2T 643; 5T 725; 8T 106

5–7TM 193; 2TM 130

5–8FE 437

6 ML 8

6, 7 1T 121

6–8FE 300

7 ПП 384

8 2T 234

10 Изд. 183; PK 548
12 КОЛ 155; 4Т 522; 5Т 71
13 МБ 116
14 4Т 623
15 5Т 177
17 СТ 554; Ed 50; GC 66; MH 233; MM 92, 213; PP 33, 373, 630; SC 21; 5Т 315; 6Т 175; 8Т 23
19 SL 16; 2Т 83; 8Т 167
19, 20 2Т 164, 426
20 2Т 52
21 2Т 91
21-24FE 460
22 AA 558; CSW 94; Ев. 344, 515; MH 466; SL 60; TM 266, 454; 2Т 694; 3Т 53; 4Т 188; 6С 153; 8С 51, 323
23, 24 TM 344; 2Т 452; 4Т 398
23-253С 116; 4С 59
23-27ТМ 125
25 GK 466, 467; SL 81; 1С 508, 523, 708; 4С 294; 5С 537
25-27FE 461
26 2С 54, 86, 185; 4С 331
27 AA 579; CH 507, 535, 629; CS 46, 163, 299; FE 290; GW 305; MH 205; ML 239; MYR 142; PP 369; 1Т 133, 190, 285; 2Т 25, 239, 252, 506; 3Т 239, 377, 516, 522, 528; 4Т 495; 5Т 215, 482; 6Т 263, 281, 422; 8Т 295; 9Т 150; WM 35, 218

ГЛАВА 2

1

1 Не е приемливо за християнското изповядване да се уважават богатите и да се презират бедните братя: 13 по-скоро трябва да бъдем любящи и милостиви; 14 и да не се хвалим с вяра там, където няма дела, 17 която е само мъртва вяра, 19 вяра на бесовете, 21 не на Авраам, 25 и на Раав.

1. Братя мои. Вижте гл. 1:2. Този често срещан израз е особено подходящ, защото акцентът тук е върху принципа на равенство. Ако членовете на църквата се пазят „неопетнени от света“ (гл. 1:27), те внимателно ще избягват да дискриминират между събрата по вяра поради богатство или бедност.

Не съм. Контекстът подсказва, че в църквата е имало фаворизиране към „богатите“. Следователно съветът на апостола е бил насочен към непосредствен проблем в местните църкви.

Вяра в нашия Господ. Гръцката дума може да означава или „вярата на нашия Господ“, или „вяра в нашия „Господи.“ Тук контекстът предполага, че се има предвид последното (вижте Марк 11:22; Ефесяни 3:12).

Слава. Буквално „славата“ (вж. 1 Кор. 2:8). Нашият Господ Исус притежава всички прерогативи на Божеството (вж. Том V, стр. 919). Той е „Царят на славата“ (Пс. 24:7). В истинския смисъл

¹Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Яков 1:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

От гледна точка на това, дори най-богатият човек е беден в сравнение със светеца, който споделя наследството на Господа на „славата“ (вижте Рим. 8:17).

Уважение към личността. Гръцки *prosōpolēpsia*, „деяния на пристрастие“ (виж върху Рим. 2:11). За да се пазят „неопетнени от света“ (Яков 1:27), членовете на църквата трябва да внимават, да не би богатството и светското положение да бъдат превърнати в квалификации за църковен сан, на мястото на необходимите духовни благодати.

2. Защото Яков сега дава практичен пример, разкриващ опасностите от пристрастието.

Събрание. Гръцки *synagōgē*, „среща“, „събрание“. Това е единственото място в Новия завет където сунагоге се прилага към християнската църква.

Със златен пръстен. Гръцки *chrysodaktulios*, „със златен пръстен [или „пръстени“] на нечий пръст[и].“ Пръстените били често срещани украшения сред богатите.

Прекрасен. Гръцки *lampros*, „сияен“, „великолепен“, „бляскав“ (вж. Лука 23:11; Откр. 18:14).

Гнусни дрехи. Тоест, непрани и лошо поддържани дрехи, в контраст с елегантните дрехи на богатите. Тук Яков изглежда говори за онези, които небрежно посещават богослужението на християните, а не за самите членове. Тези посетители очевидно са били третирани според богатството им – единият е бил пренебрегван, а другият е бил почитан.

3. Имайте уважение. Или „гледайте“, „отнасяйте се с уважение“, със загриженост да угодите.

гей. Гр. *lampros* (вж. стих 2).

На добро място. Гръцки *kalōs*, което някои смятат, че тук означава „удобно“, а други, „моля“ (вижте RSV). Независимо от тълкуването, картината е на уважение и ласкаво уважение.

Стой. На горкия човек не се обръща никакво учтиво внимание. Алтернативата е между това да стоиш незабележимо до стената или да седиш на пода между столчетата за крака на предполагаемо по-уважаваните членове или гости.

Под. Тоест, до, чуждата табуретка. Тъй като има и табуретка, и седалка, това Облагодетелстваният човек се отнася към бедния човек, сякаш той не заслужава и най-малкото внимание.

4. Частичен. Гръцки *diakrīnō*, „правя разграничения“, „разграничавам“ (вж. гл. 1:6).

Подобна пристрастност е всъщност индикация за несигурност относно ясните учения на Господ относно смирението и служенето на другите. Чрез този двоен стандарт, според който богатите и бедните се третират толкова различно, членовете на църквата отричат с дело своята изповядвана вяроност към смирения Исус (вижте гл. 2:1). Като проявяват пристрастност, такива хора показват, че са двойствени (гл. 1:8), колебаейки се между Бога и света.

Мисли. Гръцки *dialogismos*, „разсъждения“. Апостолът нарича частичните „съдии“ защото са изразили преценката си чрез поведението си. Те са съдили богатите и бедните по нехристиянски стандарти. Тяхната преценка при правенето на разлика между богати и бедни се е основавала на фалшиво чувство за ценности – стандартът, обикновено практикуван от „света“ (виж гл. 1:27). За истинския християнин душата на бедния човек е толкова ценна, колкото и душата на богатия човек, като Голгота е великият уравнилел.

5. Вслушайте се. Сякаш тук Яков изправя пред съд тези самопровъзгласили се съдии (ст. 4).

Братя. Вижте гл. 1:2; 2:1.

Избран. Гръцко *eklegomai* (виж върху Рим. 8:33). Формата на гръцката дума, използвана тук, подчертава, че Бог избира хората за Себе Си. Тоест, Той избира хора, които си правят житейски навик да съзерцават и да се уповават на Исус (виж върху Йоан 6:40). Бог ще вземе при Себе Си само онези, които искрено желаят да бъдат като Него. Павел също използва *eklegomai*, за да опише Божия избор на „ниските неща на света“ при формирането на християнската църква (виж върху 1 Кор. 1:26–28).

Бедни на този свят. Тоест, бедни според мнението на този свят. Тъй като „светът“ (вижте гл. 1:27) оценява стойността на човека въз основа на материалните му притежания, бедните често са презирани от по-щастливите. Христос обаче е произнесъл благословия върху тях, учейки, че Неговото царство ще бъде съставено до голяма степен от бедни (вижте Лука 6:20–25). Хората не са призовани, защото са бедни, а защото са готови да дадат всеотдайна лоялност на Исус Христос и да Му се доверят напълно (вижте Матей 6:33). Притежанията на богатия човек често се превръщат в заместител на доверието в Бога. Следователно, пълното доверие в Христос може да не изглежда толкова необходимо за богатия човек, колкото за бедния човек.

Богат с вяра. Тоест, богат в упражняването на вяра. Един и същ човек може да е беден в очите на света, но богат в очите на Бога.

Наследници на царството. Тук Яков говори за бъдещото царство на славата, планът за който е бил направен преди навлизането на греха в нашия свят (виж Дан. 7:27; виж върху Мат. 25:34). Християните са не само наследници, но и „сънаследници“ с Исус и получават всички привилегии, които им дава такава чест (виж върху Рим. 8:17). Това „царство“ може да се сравни с „венеца на живота“ (Яков 1:12), който също е даден „на онези, които Го обичат“.

6. Презиран. Гръцки *atimazō*, „да опозоря“. Първото изречение на този стих изглежда е по-тясно свързано мисловно със стих 5. Божиите отношения с хората са противопоставени на тези на членовете на църквата, за които Яков говори тук. Бог се отнася към всички хора еднакво, като не предпочита никого въз основа на светския му статус. Ако Бог беше съдил и избирал хората, както правеха тези членове на църквата, колко малко от тях щяха да бъдат в църквата и да станат „наследници на царството“ (вж. 1 Кор. 1:26). Тази практика на дискриминация може да е изглеждала на нечленовете на църквата като стандартна християнска процедура и именно това фалшиво представяне на Исус Христос Яков се стреми да избегне (вж. на стих 1).

Богати. Тоест, богатите като класа, най-вече богатите евреи (виж стих 7). Ранните Преследването на християнската църква е било подбудено от политически могъщите евреи, по-специално от садукееите (виж том V, стр. 52; виж върху Деяния 8:1), традиционните потисници на бедните.

Потискам. Гръцки *katadunasteuō*, „да упражнявам суров контрол“. Същата гръцка дума се използва за описание на страданията от Сатана (виж Деяния 10:38). Членовете на църквата трябва да се отнасят към другите така, както биха искали да се отнасят с тях (виж Матей 7:12). Яков напомня на „частичните“ (ст. 4) членове на църквата за несправедливостите, нанесени им от „богатите“, и по този начин ги призовава да избягват всяко подобно потисничество на „бедните“ в своята общност.

Съдилища. Гръцки *kritēria*, „съдилища“ (виж върху 1 Кор. 6:2, 4). Тези съдилища не е необходимо да се ограничават до еврейските трибунали, въпреки че богати еврейски мъже често са били водени в преследването (виж Деяния 16:19; 17:6; 18:12).

7. Те. В гръцкия език акцентът е поставен върху тази дума. Тя се отнася до „богатите мъже“ в стих 6. Не са ли „те“, тези много богати, които хулят вашия Господ, на когото вие сте склонни да дадете предпочитание?

Богохулство. Очевидно тези богати богохулници са били или невярващи евреи (виж Деяния 13:45) или езичник, защото никой християнин не би „похулил“ името на Исус Христос. Именно послушанието към Христос е направило нормалния живот толкова труден през първите няколко века на християнската ера.

Достоен. Гръцки kalos, „красив“, „отличен“, „почетен“.

Име. Несъмнено името на Христос, с което учениците са били известни (вж. върху Деяния 11:26) и за което са страдали (вж. Деяния 5:41; 1 Петрово 4:14–16). Името на Христос е „достойно“ или „почитаемо“, защото отразява почит и придава стойност на онези, които го носят.

Които сте призвани. Подобен израз се среща в Деяния 15:17 в речта на Яков (виж Амос 9:12). Яков казва, че с оглед на тези арогантни практики на „богатите мъже“ (ст. 6), богатият посетител не заслужава ласкателното пристрастие, което му се отдава, когато посещава църквата. Членовете на църквата трябва да проявяват уважение към богатите, но не повече от уважението и вниманието, които проявяват към бедните.

8. Ако. Буквално „ако наистина“.

Изпълнявам. Гръцко teleō, „да доведе до завършек“, „да изпълня съвършено“. Teleō е по-силно от tēleō (ст. 10). Сравнете plēroō „изпълнявам“ в Мат. 5:18, което е използвано в смисъл на „напълнявам“.

Царски. Гръцки basilikos, „принадлежащ на цар“, следователно „главен“, „върховен“. Следователно „царски закон“ може да означава или закон, даден от цар, тук небесният Цар, или върховен закон. Законът на любовта е върховният принцип, върху който се основават всички останали свещени закони. Този „царски закон“, Декалогът, който е наричан още „съвършен закон“ (вж. върху Яков 1:25; вж. ГК 466), се основава на този принцип.

Писание. Гръцки graphē, буквално „писане“. Правилото на християнската практика е установено от Писанията. Яков, както и други новозаветни писатели, използва термина graphē, за да обозначи Стария завет (виж върху 2 Тим. 3:16). Предписанието „обичай ближния си както себе си“ се появява за първи път в Лев. 19:18 и е потвърдено и подсилено от ученията на Христос (виж върху Мат. 5:43; 19:16–19; 22:37–40; Лука 10:27–29; Йоан 13:34).

Добре се справяте. Божественото одобрение почива върху църковния член, който живее съвършено този закон на любовта в ежедневието си. Но този закон се отнася както за бедните, така и за богатите, защото и двамата са „ближни“ и безпристрастно трябва да се считат за равни. Да обичаш само „богатите“ като „себе си“ не е изпълнение на закона.

9. Уважение. Вижте стих 3.

Грях. Като показват уважение към „богатите“, християните биха могли да си помислят, че те изпълняваха закона на любовта. Но точно този закон показва, че те грешат, като проявяват пристрастие в отношенията си с хората.

Убеден. Гръцки elegchō, „да осъдя [с доказателство за вина]“, „да изоблича“ (виж върху Йоан 16:8).

Закон. Законът е съвършеният стандарт за праведност, чрез който се оценяват делата на хората оценени (вижте върху Рим. 3:20; Яков 1:25).

Нарушители. Гръцки parabatai, буквално „тези, които се отклоняват от [истинския] път“.

10. Пазя. Гръцки tēreō, „да пазя“, „да се грижа внимателно за“. Тук Яков дава примера с член на църквата, който уж спазва целия закон, с изключение на една точка. Той не казва, че такъв пример действително съществува.

Обиждам. Гръцко ptaidō, „спъвам се“, „не изпълнявам дълга си“.

Идея. Законът не е просто сбор от изолирани предписания; той е съвършено хармонично отражение на божествената воля. Всички предписания са проявления на действаща любов, било то към Бога, било то към нашите ближни. Да изберем онази част от закона, която е удобна, и да игнорираме твърденията на останалите, дори само в един детайл, разкрива желание да вършим собствената си воля, а не Божията. Единството на любовта е нарушено и се появява основният грях на егоистичната своеволие.

Виновен за всички. Нарушаването на закона, независимо дали е граждански или религиозен, не е задължително да бъде нарушение на всички.

законите – едно нарушение е достатъчно. Основният въпрос е дали лоялността към властта е основният проблем и едно нарушение е достатъчно, за да покаже разположението на сърцето. „Чаша, която е ударена само в една точка, въпреки това се счупва. Законът не е набор от десет карфици, едната от които може да бъде съборена, докато другите остават изправени. Законът е едно цяло, неговото единство е любовта; да го нарушиш в една точка е да нарушиш любовта като такава, цялата ѝ.“

(Р. Ч. Ленски, Тълкуване на Посланието до евреите и на Посланието на Яков, Wartburg Press, Колумбъс, Охайо, 1946, [стр. 572](#)).

Както веригата се скъсва от повредата на най-слабото си звено, както една нота може да развали цялата хармония, както една ранена част уврежда цялото тяло или както проказата в която и да е част кара целия човек да бъде наречен прокажен, така и нарушаването на една заповед разваля пълнотата и хармонията на целия закон за нарушителя.

11. Той. Има само един Законодател (вж. гл. 4:12), като законът е израз на Неговия воля (вижте върху Изх. 20:1). Така Неговата власт е еднакво разкрита във всяка от десетте заповеди, изречени от Него на Синай, и който умишлено наруши една заповед, се бунтува срещу изразената Божия воля.

Казано. Вероятно е препратка към факта, че Господ е изрекъл Десетте заповеди (виж Изх. 20:1; Втор. 5:26).

Не прелюбодействай. Апостолът цитира две от Десетте заповеди като примери, въпреки че всякакви други две биха били също толкова илюстративни. Самият Господ цитира същите тези две заповеди в Нагорната проповед, където показва, че те могат да бъдат нарушени както в сърцето, така и чрез явно действие (виж Матей 5:21–28). С тази илюстрация Яков показва, че спазването на една част от закона не отменя нарушението на друга част. Никой земен съдия няма да прости нарушението на един закон, само защото виновникът е спазил много други закони. По този начин членовете на църквата, които извиняват уважението си към богатите като изпълнение на закона на любовта, биват напомняни, че тази практика не отменя несправедливостите им към бедните. Единството на истинската християнска любов е разрушено.

Престъпник. Вижте стих 9.

Закон. По този начин е нарушен духът на целия закон и разкрива липса на пълнота отдаденост на Божията воля.

12. Говорете. В обобщение, апостолът увещава своите събратя в църквата да се стремят към ежедневна практика на говорене и действие, която е в съответствие с Божия закон. Твърдението на Яков, че хората са отговорни за думите и делата си, е характерно за него и е още един намек за ученията на Христос (виж Матей 12:36, 37).

Осъден. Животът на всеки човек един ден ще бъде прегледан от Бог (вижте Деяния 17:31; 2 Коринтяни 5:10).

Закон на свободата. Вижте върху Яков 1:25. В допълнение към Декалога, другите „думи“, които Исус изрече, също ще съдят най-накрая хората (вижте върху Йоан 12:48). „Грехът може да триумфира само като отслаби ума и унищожи свободата на душата. Подчинението на Бога е възстановяване на самия себе си – на истинската слава и достойнство на човека. Божественият закон, на който сме подчинени, е „законът на свободата“ (Жан. 466). Вижте Мишна Абот 6.2.

13. Съд. Яков завършва специфичния си съвет относно фаворизирането на богатите. Библейското предупреждение за съд без милост към онези, които не проявяват милост, е справедлив принцип и е изложен както в Стария завет (виж върху 2 Царе 22:26, 27; Притчи 21:13), така и в Новия завет (виж върху Матей 5:7; 6:15; 7:1, 18:21–35; 25:41–46).

Милост. Гръцки *eleos*, „състрадание“, „жалост“, „милост“. Сравнете с Матей 5:7 (вижте Допълнителна бележка към Пс. 36; вижте към Михей 6:8).

Радва се. Гръцки *katakauchaomai*, „ликувам над“, „хваля се срещу“. Милостивият Човекът посреща съда с радостна увереност, без страх. Той знае, че Бог ще бъде милостив към онези, които проявяват милост. Като проявява милост, Бог не се лишава от правосъдие, както Сатана е обвинил. Кръстът доказва лъжливостта на това обвинение (виж ДА 761, 762) и разкри трансцендентното великолепие на качеството на божествената милост (виж върху Пс. 85:10).

14. Каква е ползата? Буквално „Каква е ползата?“, тоест, що се отнася до вечното спасение. Тук апостолът се обръща към друг аспект на практическите задължения на „чистата религия“ (виж гл. 1:27). Вероятно някои членове на църквата (гл. 2:1–13) са извинявали уважението си към богатите въз основа на извратено използване на закона на любовта. Други членове на църквата (ст. 14–26) сякаш са се извинявали за християнския си дълг за добри дела, като са се позовавали на притежаването на „вяра“.

Братя. Вижте стихове 1, 5; вижте на гл. 1:2.

Вяра. Гръцки *pistis*, „убеждение“, „доверие“ (виж върху Евр. 11:1). Очевидно въпросният църковен член твърди, че вярата може да съществува без дела, докато Яков твърди, че „вярата“, която не води до добри „дела“, е безполезна. Истинската вяра е очевидна за другите от „делата“, които произвежда; нейното съществуване не се основава само на лично свидетелство. Човекът, който твърди, че има „вяра“ без „дела“, може да бъде сравнен с човека, който се смята за религиозен (вж. Яков 1:26), но не успява да прояви делата на „чистата религия“.

Дела. В гл. 1 и 2 апостолът подчертава важността на християнските дела. Сега той директно се изправя срещу онези, които пренебрегват задълженията на „чистото благочестие“ (вж. гл. 1:27) под претекст на вяра. Тук, подобно на писанията на Павел (вж. върху Рим. 2:6–10), посланието на Яков подчертава необходимостта както от вяра, така и от дела в истинския християнски опит. Делата стават поведение на обрнат живот – дела, които възникват спонтанно поради мотивацията на вярата.

Може ли вярата. Буквално „може ли вярата [т.е. вярата без дела]“. Гръцката дума прави ясно е, че Яков очаква отрицателен отговор: „Не, разбира се, че не.“ Вярата, която не се изразява в редовни добри дела, никога няма да спаси никого, но и добрите дела без истинска вяра няма да спасят (вижте Рим. 3:28).

Ако. Джеймс цитира често срещана ситуация, която често поставя на изпитание искреността на вярата на член на църквата.

Гол. Гръцки *gymnos* (виж върху Йоан 21:7). Тази дума често описва онези, които са тънко облечени и които се изправят пред стихии с недостатъчна защита.

Лишен. Или „липсващ“. На този човек му липсват не само луксозни неща, но и най-важното за живота.

16. Един от вас. Без лични препратки, апостолът тактично подчертава нечовечността на подобно поведение, може би имайки предвид реални събития.

Тръгни си с мир. Често срещана форма на сбогуване сред евреите, макар и не само за тях (виж Деяния 16:36). Тук тя разкрива небрежно избягване на отговорност: „Тръгни си и нека Бог или някой приятел се погрижи за твоите нужди.“

Стоплетете се и се насищайте. Необходимо е нещо повече от вяра, за да се облече треперещото тяло и да се премахнат мъките на глада. Да се дават библейски текстове и благочестиви наставления без необходимата материална помощ би било жестока подигравка. Гръцкият текст предполага, че тези църковни членове са предполагали, че някой друг трябва да ги стопли.

Необходимо. Това, което е абсолютно необходимо за живота, е било отричано от събратята членове на църквата, които са се хвалели с „вярата си“, въпреки че се е подразбирало, че са в състояние да задоволят нуждите.

Каква е ползата от това? Тази празна вяра не е от полза за онези, които се нуждаят от материална помощ. Нито пък е от полза за църковния член, който губи още една възможност да помогне на Христос в лицето на един от „най-малките“ Негови „братя“. (Вижте 1 Йоан 3:17; вижте върху Матей 25:41–45).

17. Вяра. Буквално „вярата“, тоест „вярата“ без „дела“ от стих 14. Такава Вярата е просто интелектуално убеждение, че определени доктрини са истинни. Умът е убеден заради неоспоримите доказателства от Божието Слово, но сърцето остава студено и необърнато.

Не дела. Както добрите желания за бедните и нуждаещите се могат да бъдат доказани като истински само чрез дела, така и вярата не може да бъде доказана като истинска без дела. Вярата без плода на християнските дела е вяра само на име, без живия принцип, който контролира действията на сърцето (вж. Рим. 2:13; 1 Кор. 13).

Мъртва. Като труп, вярата без дела може да запази външна прилика с живия си аналог, но е безжизнена. Както мъртвата лоза не дава плод, така и мъртвата вяра не води до последователен модел на християнски дела. И двете са безполезни.

Да бъдеш сам. Яков не сравнява вяра с дела, а истинска вяра с мъртва вяра. Мъртвата вяра вярва в Бога, но ще се окаже безполезна, тъй като това умствено убеждение не е превърнало християнското служение в житейски навик. Освен че е безполезна в този живот, тази мъртва вяра не може да спаси своя притежател (вижте на стих 14).

18. Да. Гръцки *alla*, „но“. Тук Яков представя двама хипотетични човека, участващи в спор, като единият от тях е „ти“, а другият „аз“. Първият, очевидно християнин, твърди, че е спасен само чрез вяра, а вторият, очевидно евреин, може би християнски евреин, чрез собствените си дела. Яков не споделя точно нито едната гледна точка, но отправя собственото си предизвикателство (в последната част на стиха) към човека, който твърди единствено за вярата.

От гр. *deiknumi*, „да демонстрирам“, „да дам доказателство“. Джеймс, така да се каже, сега влиза аргумента и разкрива погрешността на мисленето, че вярата може да съществува отделно от дела.

Без. Да се покаже вяра отделно от дела е невъзможна задача, защото вярата, бидейки принцип, отношение на ума, винаги ще разкрива своята природа във външното поведение. Но този, който показва липса на добри дела, по този начин демонстрира и липса на истинска вяра.

Ще покажа. Истинската вяра ще намери израз в безкористни дела, защото тя поражда желание да служи на хората. Така е бил Христос и така ще бъде с всички, които следват Неговия пример.

19. Вярва. Яков признава, че „мъртва“ вяра може да съпътства правилната теология.

Един Бог. Тази доктрина е в основата на цялото християнско мислене. Вярата в един Бог, всемогъщ, личен, отличава евреите и ранните християни от последователите на други религии.

Добре правиш. Сравни иронията на Яков с тази на Христос в Марк 7:9. Богословската коректност е от съществено значение, но тя е само средство за постигане на по-важната цел на симетричния християнски живот.

Дяволи. Гръцки *daimonia*, „демони“ (виж върху Марк 1:23). Относно произхода на демоните виж 2 Петрово 2:4. Никой не се съмнява, че демоните вярват в съществуването на Бог (виж върху Марк 3:11; 5:7). Тяхната вяра може да е интелектуално правилна, но въпреки това те си остават демони. Никой не би казал сега, че богословската правилност е достатъчна вяра. Вярата, която спасява, преобразява живота.

Треперя. Гръцки *phrisso*, „настръхвам“, „ужасявам се“, „треперя“. Демоните са толкова убедени в съществуването на Бог, че потръпват при мисълта за наказанието си в съда (вижте върху Матей 25:41; 2 Петрово 2:4).

20. Уилт. Гръцки *thelō*, „да бъдеш решен“, „да желаяш“. Изречението може да се преведе като „правя“ „Искаш ли да знаеш?“ Яков се обръща към интелекта, защото често истинската пречка за приемането на истината е умишленото невежество.

Знам. Гръцки *ginōskō*, „да разбирам с признателност“.

Суетен. Гръцки *kenos*, „празно съдържание“, „непълноценен“ (вижте върху 1 Кор. 15:14). Мъртва вяра е празна вяра, защото няма да спаси никого. Яков, в тържествено предупреждение, умолява онези членове на църквата, чиято вяра не е по-ефективна от тази, притежавана от демоните.

Без. Гръцки *chōris*, „отделно от“ (вж. ст. 18). Идеята не е, че делата карат вярата да живее, а че живата вяра произвежда живи дела.

Мъртъв. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за прочита „неплодотворен“, „безплоден“, „неефективен“. Независимо кой прочита е приет, значението е ясно – простото изповядване на вяра е безполезно (вж. върху стихове 14, 16) както за притежателя му, така и за нуждаещите се.

21. Беше. Гръцкият текст предполага, че читателите на Яков лесно биха се съгласили с неговите изявление.

Авраам, нашият баща. Както еврейските, така и езическите християни са духовни потомци на Авраам (вижте върху Рим. 4:10–12; Гал. 3:7–9, 29). Към обръщението си към логиката (ст. 19) Яков сега добавя обръщение към Писанието. Искрените членове на църквата не биха могли да желаят нищо по-добро от вяра като тази на Авраам.

Оправдан. Гръцко *dikaioō*, „да обявя за праведен“ (виж върху Рим. 2:13; 3:28).

Чрез дела. Буквално „от дела“. Яков не казва, че само „дела“ ще обяви грешника за праведен. Той подчертава, че делата на Авраам доказаха истинността на вярата, която Бог беше обявил за праведен. Подобно на Павел (вижте върху Рим. 4:1–25; Евр. 11:4–39), Яков поставя вярата в основата на оправданието и илюстрира нейната жизненост, като цитира достойните дела на оправданите мъже.

Когато. Споменатият случай не е първият случай в преживяването на Авраам, когато Бог го обявява за праведен. Това първо преживяване се случва няколко години преди раждането на Исаак и е описано в Рим. 4. Години по-късно Бог изпитва вярата на Авраам, като го призовава да принесе Исаак в жертва. Докато Авраам се заема с „делата“, подготвящи жертвата, той дава пълно доказателство за истинността на своята вяра.

Принесен. Вижте Бит. 22:5–13; Евр. 11:17.

Олтар. Само непоколебимата увереност на Авраам в надеждността на Бога може обясните този върховен акт на послушание. Неговата вяра, както е видно от неговите „дела“, получи отново, както в първия случай на оправдание (виж Бит. 15:6), декларацията за Божието одобрение (виж Бит. 22:15–18).

22. Виждаш ли? Или „виждаш“. Гръцката дума може да се чете като просто твърдение и вероятно би трябвало да е тук. Илюстрацията за преживяването на Авраам е ясна за разбиране от всички.

Вяра. Буквално „вярата“, тоест вярата, която е подтикнала Авраам да принесе Исаак.

Изработено с. Гръцки *synergeō*, „да работим заедно“, „да сътрудничим с“. Този стих бележи логическата кулминация на аргумента относно връзката между вярата и делата. Яков не се бори предимно за признаването на делата, а за пълното единство на истинската вяра и християнските дела. Никой човек не може доброволно да се изправи пред проблеми и опасности, освен ако не притежава вътрешната подкрепа на непоколебима вяра. Истинската вяра помага на хората да вършат велики дела.

Чрез дела. Вижте стих 21. „Делата“ на Авраам, за които се говори тук, се състоят в послушание на Божиите заповеди, а не в изпълнение на рутина от дела, предписани от човешка власт.

Перфектно. Гръцко *teleiōō*, „да доведе [нещо], до целта му“, „да завърша“ (виж Мат. 2:1). 5:48; Лука 13:32). Вярата и делата не могат да бъдат разделени в истинския християнски живот. Когато изпитанието стигна до Авраам, делата му доказаха, че вярата му е истинска.

Изпълнен. Тоест, напълно осъществен (вж. Бит. 15:6; виж върху Мат. 5:17). Преди раждането на Исаак Бог заяви, че Авраам ще има много потомци (вижте върху Битие 15:1–5). Това пророчество зависеше от раждането на син и продължаването на семейната линия. Авраам вярвал, че Божието обещание ще се сбъдне, въпреки че все още бил бездетен в напреднала възраст (виж Битие 15:6). Сега, много години по-късно, Бог призовавал за действие, което очевидно би осуетило първоначалното обещание да направи Авраам велик народ. Но Авраам все още се доверявал на Божията мъдрост и се подчинявал.

Вярвал. Вижте Бит. 15:6.

Вменен. Гръцки *logizomai*, „да смятам“, „да броя“ (виж върху Рим. 4:3). Авраам беше обявен за праведен, защото се довери на Божието слово и с радост прие обещанието за Изкупител (виж върху Гал. 3:6). Най-голямото доказателство, че той се довери на Бога, беше разкрито в готовността му да убие Исаак по Божия заповед – действие, което очевидно би обезсилило собствените Божии обещания. Това върховно изпитание потвърди Божието твърдение за достойнството на патриарха.

Божи приятел. Вижте 2 Лет. 20:7. Тази титла е била често прилагана към Авраам от евреите и е разпространена сред арабите днес. Прозрачната искреност на доверието на Авраам в Бога е пример, на който всички трябва да се стремят да подражават.

24. Виждате ли. Използвайки Авраам като пример за неразделността на вярата и делата, Сега Яков прави заключението си относно аргумента от стихове 14–23.

Чрез дела. Никой човек, който избира да бъде все по-подобен на Христос, няма да живее живот, лишен от добри дела.

Е оправдан. Яков не отрича, че човек е обявен за праведен чрез вяра, защото цитатът от Битие 15:6, който току-що е дал, е доказателство за тази вяра. Той обаче отрича, че самото изповядване на вяра може да оправдае човек. Добрите дела съпътстват вярата и доказват валидността на вярата, чрез която човек е оправдан. Ако няма „дела“, е очевидно, че истинска вяра не съществува (вижте върху Яков 2:17, 20).

Само. Или „сам“. Апостолът продължава да подчертава неразделността на вярата и делата (виж върху стих 22). Той, разбира се, не обсъжда проблема за „делата на закона“ в смисъла на ритуалните изисквания на юдаизма (виж върху Рим. 3:28).

25. По същия начин. Джеймс цитира друг добре познат инцидент от Стария Завет, за да илюстрира принципа на вяра, демонстрирана чрез добри дела. Урокът е паралелен на този, извлечен от преживяването на Авраам, въпреки че върховният акт на вяра във всеки случай се различаваше много от другия.

Раав. Вижте върху Исус Навин 2:1; Евреи 11:31. Авраам беше известен с благочестието си; Раав с неморалността си. Авраам вярваше много години преди принасянето на Исаак в жертва; Раав притежаваше млада вяра. Но и двамата доказаха вярата си с пълното си пренебрежение към личната си сигурност и като се присъединиха към Божиата програма. Яков показва, че най-почитаните от верните и най-презрените от езичниците намират оправдание чрез вяра, която действа.

Оправдано. Вижте стих 21. Раав хвърли жребия си с Божия народ и демонстрира вярата си в израилевия Бог, като рискува живота си, за да спаси шпионите. Яков напуска, че ако тя беше изповядала вяра в израилевия Бог и въпреки това не беше скрила шпионите, вярата ѝ щеше да бъде безплодна и мъртва.

26. Дух. Или „дъх“. Апостолът завършва аргумента си с неоспорим факт, че Той кани опонентите си да се замислят – няма живот в тялото, когато липсва диханието (вижте върху Битие 2:7).

Вяра. Тоест, така наречената вяра, защото без дела истинска вяра не съществува. Интелектуалното съгласие, убеждението във вярата, може да съществуват без добри дела, но не и живата вяра, която сътрудничи на Божи план за възстановяване на човека.

Мъртви. Нямахме нищо мъртво нито във вярата на Авраам, нито във вярата на Раав, нито във вярата на който и да е от другите герои на вярата, почетени в Евр. 11. Чрез вяра те се подчиняваха. Членовете на църквата само по име, без лично свидетелство, което отразява служението на Христос от тяхно име, са, така да се каже, просто трупове.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–26ТМ 125

2–54Т 550

5 СН 424; Ев 565

5, 6 2Т 160

6, 7 АА 157

7 МБ 107; МХ 491

8 ГК 466

10 хиджра 327; DA 763; Ев 372; FE 118; GC 582; MB 51; 1Т 532; 3Т 524; 4Т 55, 253

12 ДА 466; ГК 482

13 КОЛ 178; 6Т 282

14 ГК 472; 2С 657, 663; 4С 58, 250

14-162T 685

14-172T 160

15-17MM 251; WM 32

16 7T 291

17 CS 29; PP 73, 154; SC 61; 1T 192, 620, 705; 2T 159, 167, 236, 645, 663; 3T 249, 393;

4T 58, 228; WM 316

17-192T 657

18 CS 41; FE 337; PP 279; 1T 123, 132; 4T 308, 596; 5T 537

19 DA 777; EW 227; SC 63; 2T 161

20 CS 29; TM 443; 4T 250, 527; 6T 112

20-22GC 472

21-23 стр. 153

22 CS 263; PP 73; SR 289; 2T 689; 3T 393

23 PP 128, 140; 4T 615; 6T 342

24 GK 472; 3T 526

ГЛАВА 3

1 Не бива да изобличаваме другите прибързано или арогантно, 5 а по-скоро да обуздаваме езика си, малка част, но мощен инструмент за много добро и голяма вреда. 13 Истински мъдрите са кротки и миролюбиви, без завист и караници.

1. Братя мои. Вижте гл. 2:1, 5, 14; вижте върху гл. 1:2. Апостолът продължава основните теми, въведени в гл. 1. Той призовава своите събратя-членове на църквата да си създадат навик да слушат и изучават „присаденото слово“ (вижте върху гл. 1:19, 21, 25). Тази програма ще доведе до „кротост“ (гл. 1:21), безпристрастност към богати и бедни (гл. 2:1-13) и истинска вяра (гл. 2:15-26). Освен това, правилното разбиране на целта на христоподобието ще придаде неотложност на необходимостта от контрол върху прибързаната реч (вижте върху гл. 1:19, 26; 2:12). Глава 3 изяснява отговорността на всеки член на църквата по отношение на прибързаната, необмислена реч (вижте върху стихове 2-8). Тази глава допълнително подчертава неразделността на вярата и делата, тъй като истинската вяра се проявява в христоподобен характер (вж. върху стихове 9-18).

Не бъди. Или „спри да ставаш“.

Майстори. Гръцки *didaskoloi*, „учители“. В икономиката на християнската църква Светият Духът квалифицира определени хора да бъдат учители (вижте върху Ефесяни 4:11).

Ние. Апостолът включва себе си, както като учител, така и като човек, склонен към опасностите и грешките на този висок пост. По този начин той разкрива духа на истинско смирение, който насърчава и към своите братя.

По-голямо осъждане. Тоест, по-строго наказание. В делото Господне има степени на отговорност и онези, които се осмеляват да преподават, ще бъдат държани отговорни както за личното си поведение, така и за влиянието си върху другите (вижте Матей 23:14). От учителя се очаква да познава Божията воля по-задълбочено от другите и поведението му трябва да бъде съответно образцово.

2. Обиждам. Гръцки *ptaiō*, „спявам се“, „не изпълнявам дълга си“. Твърдението може да се перифразира като „В много отношения всички хора правят грешки всеки ден“ (вж. върху 1 Йоан 1:8). Сериозен факт е, че „учителите“ (Яков 3:1) също „се спават“, въпреки че би трябвало да знаят повече от другите. Следователно, Яков заключава, че само най-добрите хора трябва да се стремят да бъдат учители.

В слово. Тоест, в речта си или употребата на езика (вж. гл. 1:26). Контролирането на езика е най-трудната задача на човека (вж. Мат. 5:37).

Съвършен. Гръцки: teleios (вж на Мат. 5:48). Този, който говори само чисто и честно и добрият човек е постигнал целта на христоводие. Такъв човек е най-добрият учител.

Способен също. С най-трудния за контролиране член на тялото, би трябвало да е сравнително лесно да се контролират останалите членове.

Юзда. Вижте върху гл. 1:26. Думите на човек разкриват общия тон на неговите мисли. Ако той контролира мислите си до степен, в която думите му са постоянно Христови, „цялото тяло“ е безопасно под контрол (вижте върху Мат. 12:34–37).

3. Вижте. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „сега, ако“.

Юзди. Или „юзди“.

Конските усти. Конят е може би най-енергичното от домашните животни, но той необходим е само малък механизъм в устата, за да контролира всичките си действия.

Покорявайте се. Както непокорният кон застрашава живота на ездача си, така и непокорният език застрашава целия християнски опит. Послушанието и контролът са желателни както за хората, така и за домашните животни.

Цялото тяло. Вижте стих 2.

4. Кораби. Корабите са били познати предмети за много от читателите на Джейм, тъй като римляните Империята граничеше със Средиземно море.

Страхотно. Древните кораби са изглеждали големи за хората от онова време, въпреки че днешните океански лайнери далеч ги превъзхождат по размер. Пътуването на Павел до Малта е било на голям кораб, защото той е превозвал 276 души, включително екипаж и пътници (виж Деяния 27:37). Всеки кораб обаче е голям в сравнение с кормилото, което го управлява.

Свиреп. Гръцки sklēros, „суров“, „силен“, „скован“. Конят (вж. ст. 3) притежава собствена своенравна воля, а корабът е жертва на силни ветрове, но и двете сили могат да бъдат контролирани от сравнително малко устройство.

Шлем. Или „кормило“. Акцентът е върху малкия размер на незаменимото кормило.

Губернатор. Или „кормяч“ или „пилот“.

Слуша. Гръцки boulomai, „да желая съзнателно“, „да целя“. Въпреки че кормилото направлява кораба, кормчията е този, който контролира кормилото. По подобен начин, въпреки че езикът може, в даден момент, да дава насока на цялото тяло, той от своя страна се ръководи от волята (вж. гл. 1:15).

5. Въпреки това, Джеймс сравнява относителната малка част от юздите и кормилото с малката част на езика и подчертава потенциала на езика за добро или за зло.

Хвали се с велики дела. Езикът е способен да вдъхновява велики дела, независимо дали са добри или зли.

Материя. Гръцки hulē, „гора“. Големият размер на гората не гарантира срещу разрушителността на малък пламък. Така и най-важните дела на даден човек или на цялата църква могат да бъдат застрашени в резултат на силите, задействани само от един критичен език.

6. Огън. Всичко, което може да се каже за разрушителната сила на малък пламък, може да се каже и за приложено към потенциалната сила на езика. Членовете на църквата не само трябва да избягват разрушителна реч, но и да избягват да разпалват разрушителни искри, излъчвани от речта на другите.

Свят. Гръцки kosmos (виж върху Йоан 1:9).

И така. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на тази дума. Според предпочитания прочит, първата част на стиха може да се преведе като „Езикът е огън, свят на неправда е езикът сред нашите членове.“

Езикът. Тоест, езикът, който говори злобно.

Осквернява. Сравнете думите на Христос: „Онова, което излиза от устата, то осквернява човека“ (Матей 15:11; вижте на стр. 500).

Цяло тяло. Сравнете с 2, 3.

Разбира се. Буквално „колело“, но тук се има предвид цикълът, който колелото прави, когато се завърти около оста си.

Природа. Ходът на живота на човек или че църквата често е подпалвана от гняв и неподходящо подбрани думи.

На ада. Буквално „чрез геената“ (виж върху Матей 5:22). Геената тук символизира всичко, което е зло и заслужава унищожение. „Езикът“, който разрушава хармонията, мира и приятелството, е мотивиран от воля, която е под контрола на Сатана (виж върху Матей 13:25–28).

7. Вид. Или „ред“, тук на животинския свят, за разлика от човешкия „род“ или „ред“.

Укротен. По-скоро „покорен“ (виж Марк 5:4).

Човечество. Животинската „природа“ или „ред“ е била подчинена от човешката „природа“ или „ред“, както е замислил Създателят (Битие 1:28).

8. Но. Яков прави рязък контраст между четирите класа диви животни (ст. 7) които са били покорени от човека, и собствения език на човека, който самият човек не може да покори.

Никой човек. Това не означава, че езикът никога не може да бъде овладян, а че грешната човешка природа няма силата да го укроти. Човекът може да укроти животните, но няма силата да укроти собствения си език. Само Божествената благодат може да постигне това. Яков ясно признава възможността за укротяването му (виж стих 2) и заявява, че последователите на Христос трябва да спечелят победата над недисциплинираната реч (виж стих 10).

Непокорен. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „нестабилен“, „неспокоен“ (вж. гл. 1:8).

Зло. Езикът е зъл само когато е контролиран от ум, мотивиран от силите на злото. Когато човек не позволява на Светия Дух да контролира мислите му и по този начин речта му, езикът функционира като инструмент на злото.

Смъртоносна отрова. Тоест, тя действа върху щастието на човека и мира в обществото, както отрова върху човешкото тяло. Загубата на увереност, мир и приятелство неизбежно е резултат от прибързан, неразумно говорещ език (вж. Пс. 140:3; Рим. 3:13).

9. С това. Буквално „във връзка с това“.

Благославям. Гръцки eulogēō. „да говоря добре с“, „да хваля“, „да благославям“.

Бог. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) прочитането „Господ“. Сравнете гл. 1:1.

Проклятие. Доказателство, че сме истински християни, се вижда, когато благославяме враговете си (вижте Мат. 5:44, 45), самият Христос не е повдигнал срещу Сатана „хулиганско обвинение“ (вижте Юда 9). Проклятието произтича от омраза и показва духа на Сатана, „клеветника на нашите братя“ (вижте Откр. 12:10). Яков тук показва, че човек може да бъде „двуезичен“, както и „двудушен“ (вижте гл. 1:8).

Сходство. Гръцки *homoiōsis*, „подобие“. Този стих се отнася предимно до „подобие“ на Бог, в който човекът е бил създаден (виж върху Бит. 1:26) и който той все още запазва до известна степен (виж 1 Кор. 11:7). Въпреки че този образ е бил почти заличен от греха, Бог е осигурил средства, чрез които той може да бъде възстановен.

10. Вън. Първото изречение на стих 10 допълва мисълта на стих 9.

Благословия и проклятие. Смесицата от проклятие с благословията може да подсказва за неискреността на благословията (вж. Притчи 18:21).

Братя мои. Яков отново се обръща към общението на вярващите в Христос и към единството, което се намира в бащинството на Бога (вижте стих 9). Въпреки че някои от членовете на църквата, до които пише Яков, са виновни за проклинане на хора, докато благославят Бога, той все пак се отнася към тях с обич.

Не би трябвало. Или „не е необходимо това“. Упрекът е формулиран с най-тактични думи. Умишленото омаловажаване често добавя акцент и насърчава кооперативен отговор. Независимо от трудността да се укроти езикът, Господ ще работи за нас, ако Му подчиним волята си. Всъщност, мислите първо трябва да бъдат покорени, преди езикът да бъде укротен (вижте върху 2 Кор. 10:5), но за да контролира мислите, човек първо трябва да подчини сърцето си на Бога (вижте върху Яков 1:14).

11. Дот? Гръцкият вариант предполага, че се очаква отрицателен отговор.

Извор. Гръцки *ρῆγῆ*, „извор“. Както изворот е източник на вода, така сърцето е източник на думи (виж върху Притчи 4:23, 24). Въпреки че един извор е неодоушевен, неговият поток се регулира от законите на природата. Съответно, християнските мъже трябва да действат в хармония със закона на обновената си природа. Апостолът разсъждава от това, което е невъзможно в природата, до това, което е абсурдно, но за съжаление, вярно в човешкото поведение.

Изпрати. Буквално „бликна“.

Място. Гръцки *ὀρε*, „отвор“, „цепнатина“.

Сладко. Тоест, прясно.

Горчива. Тоест, солена. Никой извор не извира прясна и солена вода от една и съща цепнатина. Запознатите с Палестина биха си помислили за контраста между минералните извори близо до Мъртво море и свежите потоци на север, захранвани от снеговете на Ливан.

12. Може ли? Гръцката дума предполага, че се очаква отрицателен отговор.

Смокиново дърво. Плодоносните дървета и водните извори дават плодове според съответната си природа. Не се очаква друг резултат. Тук Яков предполага, че проклятията и другите злоупотреби с езика очевидно маркират човек като неистински християнин. Той не напуска, че обърнатият се човек никога не изпада в грях (вж. стих 2), но показва, че истински обърнатият се човек няма да си направи навик да се занимава с нехристиянска реч (вж. стих 10).

Лоза. Използваните тук илюстрации наподобяват тези, използвани от Христос (виж Матей 7:16). Яков не противопоставя предимно доброто на злото, а настоява, че дървото трябва да дава плодове „според своя вид“ (Бит. 1:11, 12) и че, обратно, естеството на плода неизбежно свидетелства за вида на дървото, което го е дало (виж Мат. 7:20).

И така. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) следното тълкуване на последното изречение на стих 12: „Нито солената вода може да произведе прясна вода.“ Тук Яков показва, че е невъзможно истинското поклонение да произлиза от зло сърце. Неговите заключения са особено приложими за учителите.

13. Мъдър човек. По-скоро „мъдър“. Тук Яков говори за мъдрост, каквато е необходима за благочестив живот (виж 1 Кор. 6:5; Еф. 5:15).

Надарен със знание. Или „разбиране“.

Покажи. Истинската мъдрост ще се прояви в делата. Природата на човека ще бъде показано от плодовете, които той произвежда, както е подчертано в стих 12.

Добър. Гръцки kalos, „отличен“, „похвален“.

Разговор. Гръцки anastrophē, „начин на живот“, „поведение“. Сравнете Еф. 2:3; вижте Гал. 1:13; 1 Тим. 4:12; Евр. 13:7; 1 Петр. 1:15; вижте върху Еф. 4:22.

Дела. Тоест, дела на вярата.

Кротост. Гръцки praütēs, „нежност“ (виж на гл. 1:21). Фалшивата кротост е просто самодоволство и липса на инициатива. Истински кроткият мъдър човек изразява убежденията си и изпълнява планове си по нежен, макар и твърд начин. Нежността на духа е най-благоприятна за ясно мислене, както и за спокойно управление. Мъдрият човек е смирен пред Бога и това духовно преживяване се превръща в бариера срещу арогантността и безмилостното господство над ближните му (вж. гл. 2:13). Широкото разбиране на фактите само по себе си не представлява мъдрост, защото „кротостта“ в поведението бележи образования човек като истински мъдър.

14. Завист. Гръцки zēlos, „ревност“, в лош смисъл „ревност“ (виж върху Йоан 2:17). Моралът на „ревността“ зависи от преследваната цел. Тук Яков говори за зла ревност, защото тя е „горчива“. Такава ревност е в рязък контраст с кротостта, описана по-рано (Яков 3:13).

Раздор. Гръцки eritheia, „партийност“, „фракционен дух“, „личен интерес“. Мъжете могат да станат горчиво ревностни в насърчаването на собствените си специални интереси и да не се съобразяват особено с желанията на другите. „Кротостта на мъдростта“ е основното изискване за християнина.

Сърца. Фалшивият егоизъм може да е скрит отвън, но е като горчивата вода във фонтан (вж. ст. 11) – един ден ще потече чрез думи или дела.

Джеймс намеква, че винаги е необходим внимателен сърдечен преглед.

Не се хвалете. Или „спрете да се хвалите“. Християните не трябва да се хвалят с лични постижения или умения. Хората с партийен дух обикновено се стремят да привлекат поддръжници чрез самоутвърждаване. Подобно хвалене разкрива липса на истинска мъдрост. Служенето е единствената солидна основа за популярност.

Истина. Тоест, истината на евангелието. Този, който твърди, че е мъдър, не бива да предава истината, която проповядва, поради собствената си липса на дух на истината. Християнската истина се състои в начин на живот. Теорията за истината е ценна само когато намира израз в поведение, което разкрива Христос, въплъщението на истината (вижте върху 1 Йоан 2:6; вижте Йоан 14:6; 3Т 59)

15. Тази мъдрост. Тоест, мъдростта на онези, които предават истината с дух, лишен от кротост (виж на стих 13). Яков разпознава два вида мъдрост, както е разпознал два вида вяра (виж на гл. 2:17). Както при мъртвата вяра, този вид мъдрост е такава само по име. Всъщност това е проникателност, логически умения и фини аргументи, всички използвани в личен интерес.

Не отгоре. Погрешно насоченото учене и уменията за лидерство не са от Бога, който е авторът на истинската мъдрост (вижте ДА 219; вижте върху гл. 1:5). Бог не дава мъдрост, за да помогне на онези, които са загрижени за ожесточени спорове и личен интерес (вижте върху гл. 3:14).

Земна. Тази изповядвана мъдрост произтича от земни принципи и мотиви и е с намерение да служи на земните цели. Има само настоящия живот пред себе си.

Чувствен. Гръцки *psuchikos*, „недуховен“ (вижте върху 1 Кор. 15:44). Земната мъдрост се стреми да задоволяват желанията и склонностите, които извират от естествения човек.

Дяволска. Или „демонична“. Сравнете гл. 2:19. Изповядващата мъдрост не само няма характеристиките на мъдростта, която е „отгоре“, но съдържа и положителни елементи, характерни за демоните. Луцифер, сега началник на демоните, не е бил доволен от мъдростта, която Бог му е дал (вижте Езекиил 28:17). В крайна сметка този завистлив дух го е довел до „горчива завист и разправии“ (вж. Яков 3:14). Някои виждат в трите израза „земен“, „чувствен“ и „дяволски“ трите духовни врагове на човека – светът, плътта и дяволът.

Завист и разправии Вижте стих 14.

Объркване. Гръцки *akatastasia*, „състояние на безредие“, „безпокойство“. Сравнете гл. 1:8; 3:8. Резултатът от егоизма в дома или в църквата винаги е състояние на нестабилност, което води до нещастие и объркване. По този начин мъдростта, която не е „отгоре“, в крайна сметка ще разкрие истинската си природа чрез плодовете си.

Зло. Гръцки *phaulos*, „безполезен“, „неподходящ за нищо“. Програма, родена в личен интерес и насърчавана от дух на безмилостно господство, в крайна сметка ще се провали поради собствените си присъщи слабости. Грехът и личният интерес никога не водят до хармония.

17. Мъдрост. Тоест, истинска мъдрост, която Бог обещава на всички, които искрено я поискат (вижте гл. 1:5).

Чист. Гръцки *hagnos*, „свободен от омърсяване“. Това качество е първо, защото следното качества произтичат от неопетнена, дадена от Бога философия на живота. Тази мъдрост е свободна от „земни“ принципи, стремежи и цели.

Миролюбив. Вижте върху Матей 5:9. Истински мъдрият се стреми да избягва кавги и разправии, но желанието му за мир няма да го спре да представя истината, дори и да възникнат проблеми. Исус предсказва, че провъзгласяването на истината ще донесе раздори в света (виж върху Матей 10:34), но произтичащите от това разправии са по вина на онези, които се противопоставят на истината, а не на онези, които мъдро я представят. Чистотата на живота и учението никога не трябва да се жертва в опит да се осигури мир.

Кротък. Гръцки *epieikēs*, „разумен“, „мек“ (виж 1 Тим. 3:3; Тит 3:2). Истинската мъдрост е мек, съдържан към провокации и снизходителен към грешките на другите. Това прави един мъж християнски джентълмен.

Лесен за умоляване. Гръцки *eupreithēs*, „лесно послушен“, т.е. не упорит и трудно се работи с него.

Милост. Вижте гл. 2:13.

Добри плодове. Вижте върху Мат. 7:17; 21:34; Галат. 5:22, 23.

Безпристрастно. Или „непоколебим“, „без съмнение“, тоест не несигурен като какъв курс на действие да предприеме. Християнинът не трябва да се колебае между противоречащи си позиции само за да спечели предимство. Мъдрият човек не се срамува от позицията си, колкото и мнозина да му се противопоставят.

Без лицемерие. Гръцки *anipokritos*, „непресторен“, „неприкрит“.

18. Плод. Тоест, продуктът или наградата на правилното поведение (вижте върху Притчи 11:30; Матей 7:16).

Праведност. Тук е представена като даване на плод (виж върху Мат. 3:8; вж. КОЛ. 69).

Мир. Праведен характер се развива само от този, който създава мир. Яков очевидно сравнява резултатите от „завистта и разприте“, които водят само до безполезни дела (вижте стих 16), с наградата за мирни цели и методи.

Сключете мир. Истинските християни са помирителите на разногласията у дома и в църква (вижте върху Мат. 5:9). Който сее семената на мира, се радва на плода на мира, отчасти в този живот и напълно в идния живот в царството на „Бога на мира“ (1 Сол. 5:23).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 1Т 308, 698; 4Т 235, 367; 7Т 243

2-52Т 316

5, 6 4Т 139, 243

5-82Т 52

6 ПП 659; 2Т 426; 4Т 244, 331; 5Т 57

8 4С 236, 311; 5С 175, 176

11 FE 167; 7Т 167

11-182Т 178

13 ML 111; 2Т 544; 5Т 175

14-185Т 225

15 ГК 474, 554; СЛ 30; СР 395

15-188Т 242

16 ПП 385

17 Ev 368; FE 121; GC 474; GW 119, 164, 448; MB 24; MM 146; SL 30; 3Т 106; 5Т 121, 175; 7Т 48

17, 18 AA 526; АН 18; СТ 194; FE 266; GW 186; ТМ 157; 2Т 544

ГЛАВА 4

2

1 Трябва да се борим срещу алчността, 4 невъздържанието, 5 гордостта, 11 клеветата и прибързаното съждане на другите: 13 и да не бъдем уверени в добрия успех на светските дела, а винаги да сме наясно с несигурността на този живот, да поверим себе си и всичките си дела на Божието провидение.

1. Откъдето. Апостолът сега разглежда специфичните злини в църквата, които са продукт на неукротени езици и изпълнени с раздори сърца. Коренната причина за всяко разделение и объркване е егоизмът (вижте на гл. 3:14).

Войни. Гръцко *polemoi*, „кавги“, „вражди“, вероятно в контраст с *machai* (виж по-долу), обозначаващо вражди, включващи много лица.

Борби. Гръцко *machai*, „спорове“, вероятно тук описва индивидуални разногласия.

Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „откъдето борби“.

Сред вас. Тези църковни членове все още не сееха „с мир“ (вижте гл. 3:18).

„Не са ли дошли оттук?“ Гръцкият вариант предполага, че се очаква утвърдителен отговор.

От. Буквално „извън“.

² Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Яков 2:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

Похоти. Гръцки *hēdonai*, „удоволствия“, в Новия завет като цяло за зли удоволствия, похоти (виж Лука 8:14; Тит 3:3).

Война. Когато задоволяването на личния интерес е водещият дух на хората, няма край на кавгите и споровете. Всеки човек вижда в другия пречка за пълното задоволяване на личните желания (вижте върху Тит 3:3).

Във вашите членове. Или в „членовете“ на църковното тяло. Независимо от тълкуването, личният интерес, който постоянно търси признание и удовлетворение, е източникът на всички лични конфликти, които често водят до кавги.

2. Похот. Гръцки *epithumē*, „жаля страстно“. Сравни гл. 1:14. Само-Ако не се контролира, лихвата прераства в грях на алчността (вижте Изх. 20:17).

Не съм. Алчният човек никога не чувства, че е придобил напълно всичко, от което се нуждае.

Убийство. Яков тук заявява общата истина, че необузданата страст за задоволяване на лично удоволствие често води до убийство (виж Матей 5:22). Той не означава непременно, че някои от онези, до които пише, всъщност са виновни за убийство. Някои биха променили пунктуацията на този стих така: „Пожелавате, а понеже нямате, убивате; силно желаете, но не можете да получите, затова се борите и воювате.“ В очите на Бога омразата е също толкова отвратителен грях, колкото и убийството (виж Матей 5:22).

Не може да се постигне. Каквото и да е резултатът от силата и насилието, истинското щастие и удовлетворението не се постига.

Борба и война. Вижте стих 1. Тъй като не се намира истинско удовлетворение, се появява безкраен съществува състояние на конфликт.

Не питайте. Тези свадливи хора разчитаха на собствените си усилия за това, което желаеха, вместо да разчитат на Бог да им осигури най-доброто. Бог е вложил законни желания и основни потребности в човешкото сърце (вижте гл. 1:15) и отчасти щастieto зависи от задоволяването на тези дадени от Бога желания. Когато хората се опитват да задоволят тези основни желания по незаконни начини, със сигурност ще последват разочарование, завист и разпавии. Тези църковни членове не работеха в хармония с Божия план за тяхното истинско щастие, защото бяха пренебрегнали партньорството в молитвата. Молитвата предполага, че човек е готов да търси това, което Бог е готов да му даде.

3. Попитайте. Вижте Матей 7:7.

Не приемайте. Отговорите на молитвите зависят както от естеството на молбите, така и от духът на молитвата (вижте върху Лука 11:9).

Неправилно. Гръцки *kakos*, „неправилно“, т.е. с неправилни мотиви и може би с погрешни цели. Този, който се моли без решимостта да се приведе в съответствие с Божията воля, се моли „неправилно“ (виж 1 Йоан 5:14).

Консумирам. Гръцки *dapaō*, „да пиля“, „да харча“.

Похоти. Гръцки *hēdonai* (виж на стих 1). Молитви от този характер не получават отговор, защото нещата, за които се молим, трябва да се използват за лично удовлетворение. Такива молитви, дори за неща, които са добри сами по себе си, Бог не може да отговори.

4. Прелюбодейци. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на тази дума.

Прелюбодейки. Тоест, тези, които не спазват брачните си обети. Някои смятат, че Яков тук говори за прелюбодеяние в преносен смисъл, за отстъпничество от Бога (вижте върху Езекиил 16:15; вж. върху 2 Коринтяни 11:2). Лицата, за които се говори в Яков 4:1–5, обаче изглежда все още се смятат за членове на църквата, но въпреки това вършат тежки грехове. Следователно,

Яков може да говори за буквално прелюбодеяние. Както и да е това, тези църковни членове, чрез фаворизирането си на „богатите“ (виж гл. 2:1–13), чрез пренебрегването си на християнските „дела“ (виж гл. 2:14–26), чрез прибързаната си, неразумна реч (виж гл. 3:1–10), чрез „завистта и караниците“ си помежду си (виж гл. 3:14–18) и чрез необузданата си „похот“ към забранени неща (виж гл. 4:1–3), показваха, че не действат по различен начин от „света“ (виж гл. 1:27).

Знаят. Те би трябвало да знаят по-добре, заради познанието си със Стария завет и думите на Христос.

Приятелство със света. Тоест, приятелство за света. Главната цел на „света“ е да задоволи желанието за лично удовлетворение. Евангелието призовава хората обратно към програма за служене. Между духа и практиката на „света“ и тези на църквата трябва да има огромна разлика (вижте 1 Йоан 2:15).

Вражда. Тоест, вражда от страна на човека към Бога.

Който и да е. Независимо дали е в църковните записи или не, мъже и жени, контролирани от себе си лихвата остава под божествено осъждане.

Воля. Гръцки *boulomai*, „да желая целенасочено“. Сърцето е умишлено насочено към наслаждаване на някакво конкретно светско удоволствие.

Приятел на света. Когато членовете на църквата, които са изповядвали лоялност към Бога, продължават да копнеят за лично удовлетворение, осигурено от света, любовта им към Бога е подчинена. Тяхната вяроност „се колебае“ (вж. гл. 1:6) и е непостоянна (вж. ст. 8). Службата на Бога не може да бъде един интерес сред многото, защото Неговият начин на живот е несъвместим с този на света (вж. върху Мат. 6:24).

Враг. Сравнете 1 Йоан 2:15.

5. Писанието. Тоест, Старият завет като цяло, доколкото този цитат не е от някой конкретен пасаж от Писанието. Мисълта обаче е успоредна на общото учение на Стария завет (вж. Бит. 6:3–5; Изх. 20:5).

Суетен. Гръцки *kenōs*, „празен“, „без достойно съдържание“. Библейските препратки, които заявяването на Божията любов към човека не са „празни“ думи.

Дух. Тоест, Светият Дух, ако бъдат приети преводите по-долу (вижте под „завист“). Други пасажки от Новия завет учат за обитаваща природа на Светия Дух (вижте върху Йоан 14:16, 17; 1 Коринтяни 6:19).

Обитава. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „да накарам да се живее“, „да се даде жилище на“ (вижте преводите, дадени по-долу под „завист“).

Лустет. Гръцки *eripothēō*, „да преследвам с любов“, „да копнея усърдно“ (вж. Рим. 1:11; 2 Кор. 5:2; 9:14; Фил. 1:8; 2:26; 1 Сол. 3:6; 2 Тим. 1:4).

Завист. Гръцки *phthonos*, „ревност“. Гръцкият тук е труден. Някои превеждат пасажа „С ревност Той [Бог] копнее за Духа, който е накарал да живее в нас“; други „Светият Дух, когото Той [Бог] е накарал да живее в нас, копнее искрено с ревност“. Бог често описва Себе Си като „ревнив“ (виж Числа 25:11; 1 Царе 14:22; Езек. 23:25; Соф. 1:18; Зах. 1:14; 8:2; виж върху Изх. 20:5; Втор. 32:16; Пс.

78:58; Езек. 36:5; Йоил 2:18). Павел сравнява силната си любов към църквата в Коринт с Божията ревност към Неговия народ (вижте 2 Кор. 11:2). Приятелството на църковните членове към света наскърбява „ревнивия“ Божи Дух, който търси нашите неразделни чувства. Човешката ревност е егоистична; Божията ревност отразява просто Неговата силна загриженост за благополучието на Неговите деца.

6. Благодат. Гръцка дума charis (виж Рим. 3:24). Поради Божията любов към Неговия народ, свеж и непрекъснато им се дават по-пълни запаси от благодат, за да им се даде възможност да устоят на светските изкушения. Хората, които искрено се молят за благодат, ще се развиват непрекъснато в християнски характер. Бог изисква безразделна вяръност, но Той също така осигурява на човека достатъчно сила, за да му даде възможност да се подчинява (вижте на Евреи 4:16).

Той казва. Цитатът е от LXX на Притчи 3:34.

Бог. Бог е активен участник във войната на Своя народ срещу силите на греха. Павел открива, че „благодатта“ на Бог винаги е достатъчна, за да се справи с изпитанията на живота (виж 2 Кор. 12:9).

Горди. Тук са тези, които избират удоволствията на света, за да задоволят личния си интерес. (вижте стих 1). Те гледат отвисоко на Божиите претенции и на „смирениите“, които избират да задоволят желанията си според Божията воля.

Смирени. Или „смирени“ (вижте Матей 11:29).

7. Подчини се. Тук Яков започва поредица от десет императива, които всеки член на църквата изложен на опасността да стане „приятел“ на света (виж стих 4), е добре да се вслуша. Преди Бог да може да дари Своята „благодат“ (ст. 6), „смиреният“ човек трябва да е готов да подчини волята си на Божия план. Подчинението предполага пълно доверие, че всички Божии устрожеи са за Негово добро (виж Евр. 12:9).

Следователно. Тоест, поради опасността от гордост и егоизъм, християните трябва поставят се под Божията заповед. Той обещава да не допусне никакво изкушение, на което не можем да се съпротивляваме (виж 1 Кор. 10:13).

Съпротивлявам се. Гръцки anthistēmi, „противопоставям се“. Сравни Еф. 4:27.

Дявол. Личността на дявола е ясно подразбираща се (виж върху Матей 4:1). Павел описва подготовката на християнина за успешно съпротивление срещу „хитростите“ на дявола (виж върху Ефесяни 6:13–17). Победата на Христос над дявола в пустинята (виж върху Матей 4:1–16). 11) е постигнато „чрез покорство и вяра в Бога“ (Жан Жак 130). Всеки християнин ще устои на изкушението, както е устоял Христос.

Бягайте. Най-слабият човек, който намери убежище в силата на Христос, ще накара Сатана да треперят и бягат (ДА 131).

8. Приближете се. Този императив е тайната на успешната съпротива срещу Сатана (вж. ст. 7). Въпреки че Бог „не е далеч от никой от нас“ (Деяния 17:27), Той въпреки това очаква да Го търсим (виж 2 Лет. 15:2; Пс. 145:18; Ис. 55:6). Ние се приближаваме до Бога чрез вяра (виж Евр. 7:25) и чрез истинско покаяние (виж Осия 14:1; Мал. 3:7).

Той. Както бащата в притчата за блудния син видя сина си „когато беше още далеч“ (Лука 15:20), нашият небесен Отец копнее и чака да се обърнем към Него. Той обаче няма да ни принуди да приемем Неговата любов (виж РР 384).

Очистване. Очистването на ръцете е било символ на премахването на вината (виж Втор. 1:2). 21:6; Пс. 24:4; 26:6; 73:13; Мат. 27:24; вижте върху Ис. 1:15, 16). Павел посочва „свети ръце“ като едно от условията за отговорена молитва (вижте 1 Тим. 2:8).

Грешници. Сравнете епитета „прелюбодейци и прелюбодейки“ (ст. 4).

Пречисти. Вижте 1 Йоан 3:3.

Двойствено мислене. Вижте гл. 1:8. Не трябва да има разделени лоялности.

9. Бъдете скърбящи. Грешниците трябва да чувстват истинската окаяност на своето състояние. Хората винаги трябва да се стремят да осъзнават истинското си духовно състояние. Специално увещание е отправено към Лаодикийската църква по отношение на този въпрос (вижте Откр. 3:17). Състоянието на разделение

приятелството (Яков 4:4), вътрешните борби (гл. 3:16; 4:1) и похотта (гл. 4:1–5) би трябвало да са причинили „наскърбяване“ на всеки искрен член на църквата.

Скърбете. Вижте върху Матей 5:4. Това е искрен призив за покаяние и е предназначен да достигне дори до онези, които Яков остро е смъмрил. Има надежда, защото „скръбта по Бога добива покаяние за спасение“ (вижте върху 2 Коринтяни 7:10).

Смях. Тоест, смехът, който е белязал техните „похоти“ или удоволствия (виж стих 1). Това веселие се превръща в наркотик, който насърчава фалшиво удовлетворение и сигурност, докато през цялото време душата е на ръба на унищожението. Яков обаче не намеква, че нормалният християнски живот трябва да се характеризира с мрачна тъга.

Траур. Неизбежният резултат от лекомислена глупост.

Радост. „Радостта [се превърна] в тежест“ е поетично паралелно със „смях... превърнат в траур“ (вж. том III, стр. 23–28).

Тежест. Гръцки *katêpheia*, „мрак“, „униение“. Сравнете „смирнен“ от стих 6.

10. Смирнен. Вижте върху Матей 11:29; 23:12; Яков 1:9. Така Яков обобщава различните напътствия относно безразделната лоялност към Божиата воля. За един честен човек истинската картина на личното нещастие създава смирен дух пред Бога, Който винаги е готов да прощава (вижте върху Исаия 57:15).

Зрение. Разказването, към което се подтиква по този начин, ще бъде искрено, защото „смиреният“ човек го прави не носете фалшива скромност, която да се вижда само от хората. Нито външните дела, нито вътрешните мотиви са скрити от Господа (вижте 2 Лет. 16:9; Евр. 4:13). Независимо от естеството на греха и от това, срещу когото може да е бил онеправдан, самият Господ е главният съгрешил (вижте върху Пс. 51:4).

Повдигнете. Сравнете гл. 1:9. „Смирнените“ ще бъдат възвишени от Бога в този живот до определена степен степен, но по-пълноценно в идния живот. Той е, Който ще „съживи духа на смирените“ (виж върху Исаия 57:15). Както Йонатан и Йоан Кръстител (Ед. 156, 157), „онези, които чрез себеотрицание са влезли в общението на Христовите страдания“, ще пожънат наградата на вечна чест. Този, който е готов да бъде научен от Бога и да се довери на Неговото ръководство, никога няма да бъде изоставен (виж върху Притчи 15:33).

11. Не говорете зло. Или „спрете да говорите зло“ или „спрете да клеветите“. Яков сега се обръща от задълженията на църковния член към Господа, на когото твърди, че служи, и възобновява осъждането си на определени специфични злини, които измъчват църквата. Липсата на смирение пред Бога неизбежно води до подобна липса пред хората. Практиката да се критикуват събратя църковни членове разкрива крещящ личен интерес и се превръща в често срещан източник на църковни раздори (вижте гл. 3:2–6).

От. Или „против“.

Брат. Тоест, член на църквата.

Съди. Този, който говори против член на църквата, го „съди“. Това съдене е свързано с критично намиране на недостатъци, чиято цел е да нарани. Вижте върху Матей 7:1–5.

Закон. Всякакъв вид сурова преценка е несъвместима с духа на моралния закон. Принципът на любовта се нарушава от желанието за самоутвърждаване и от критиката към другите.

Съди закона. Тоест, този, който съди, заключава, че законът не се прилага в неговия случай. Той на практика казва, че няма закон, който да защитава оклеветения брат, и че никой закон не осъжда критичния му дух.

Не е изпълнител. Яков отново порицава църковния член за несъответствието между християнското му изповядване и ежедневните му дела (виж гл. 1:22–25). Всеки църковен член трябва

чувства лично задължение да бъде ръководен от духа на Божия закон, независимо от естеството на външните провокации, които може да понесе.

Съдия. Тоест, на закона. Като пренебрегва юрисдикцията на закона над всички хора, критичният човек, който търси недостатъци, се стреми да бъде законодател, а не такъв, който ги пази. Често причината за търсенето на недостатъци се крие в личните стандарти на поведение на критичния член или в неговите собствени тълкувания на Библията, които го карат да осъжда всички, които не са съгласни с него.

12. Един законодател. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) добавянето на думите „и съди“. По духовни въпроси само Законодателят може да бъде съдия. Само Бог е компетентен да разпознава, без възможност за грешка, характера на хората. Следователно, само Той е способен да реши вечната съдба на човека (вижте 1 Кор. 4:5).

Запази. Вижте Деяния 4:12.

Унищожавам. Гръцки *apollumi* (виж върху Йоан 3:16).

„Ти ли си?“ Джеймс подчертава абсурдността на опитите на един човек да съди друг, предвид факта, че човек не може да разпознае мотивите. По един или друг начин всички хора са нарушители на един и същ закон и именно егоистичната гордост подтиква един човек да омаловажава и наранява друг с думите си.

Друго. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „съсед“.

13. „Към сега“. Фраза, предназначена да привлече вниманието, внушаваща неодобрение на това, което следва. Яков продължава основната си тема – разделената лоялност на членовете на църквата. „Двудушният“ човек (гл. 1:8) не притежава небесна мъдрост (виж гл. 1:5; 3:14–18); той пренебрегва дължимата учтивост към ближните си (виж гл. 2:1–17; 4:11, 12) и му липсва чистота на сърцето спрямо Бога (виж гл. 3:17; 4:3–10). Тук Яков се обръща към членовете на църквата, които пренебрегват Бога в ежедневните си дела.

Кажи. Или чрез изговорената дума, или чрез мисълта в ума.

Днес. Тези църковни членове планират бъдещето, сякаш Бог не съществува. Нещо повече, те планират, сякаш изграждането на бъдещето им е в собствените им ръце. Сравнете Притчи 27:1.

Продължете. Езикът предполага, че когато този определен период от време изтече, ще бъдат направени подобни планове за друг период от време.

Купувай и продавай. Апостолът не осъжда разумното планиране на бизнес начинанията. Но типичният случай, който той цитира, отразява пренебрегването на конкретните Божии цели за всеки живот.

Печалба. „Земната“ гледна точка (виж гл. 3:15) набляга на материалното предимство на разход на духа. Материалното благополучие не е грях (виж гл. 1:10), ако остане второстепенно спрямо основната цел на цялото християнство – изпълнението на Божията воля. Сравнете с глупавия богаташ (вижте върху Лука 12:15–21).

14. Като има предвид, че. Или „доколкото“. Стих 14 е в скоби.

Какво. Тоест, каква е природата на живота ти?

Така е. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за тълкуването „Вие сте“.

Пара. Или „мъгла“, „дъх“. Съществуването на човек в този свят е несигурно и най-много кратка продължителност (виж 1 Лет. 29:15; Йов 8:9; Пс. 102:11; Яков 1:10, 11).

Малко време. Акцентът е върху краткостта на живота, а не върху самия факт на живота.

Изчезва. Тоест, човешкият живот започва да изчезва почти веднага щом се появява. Живот, подобно на парата, може да се разсее внезапно.

15. За това. Гръцко *anti*, „вместо това“.

Ако Господ е благосклонен. Яков не иска християнинът винаги да изрича тези думи, а че духът на подчинение, отразен в тях, всъщност трябва да ръководи всеки план.

Първият човек (виж на стих 13) пренебрегва Божията воля за бъдещето си, предпочитайки материалната изгода. Вторият църковен член осъзнава несигурността на живота и се стреми да направи служението на Бога на първо място в живота си. Той знае, че Бог има специален план за него и че само като приеме този план, ще намери истинско удовлетворение. Последователното прилагане на този принцип може да означава, че някои от най-добре обмислените житейски планове ще бъдат променени, за да може по-добрият Божий план да успее. Това истинският християнин приема с радост, уверен в това, че Бог контролира живота му. Павел живееше ден за ден, знаейки, че животът му е в Божиите ръце. Той наистина можеше да каже, че всичките му планове са подчинени на волята на Господа (виж Деяния 18:21; 1 Коринтяни 4:19; Фил. 2:24).

Живей. Сравни Деяния 17:28.

Направете. Когато хората се подчиняват на Божията воля (ст. 7), те постъпват добре, като помнят, че Божията пътищата често са различни от тези на хората (вж. Исая 55:8, 9). Следователно, един верен християнин посреща всеки ден с увереност в божественото ръководство във всички свои начинания, независимо дали е „това или онова“.

16. Но сега. Или „но всъщност“, тоест, вместо това, което би трябвало да казвате.

Радвай се. Гръцки *kauchaomai*, „хваля се“, „прославям се“. Далеч от осъзнаването на сериозността на Въпреки състоянието си, тези хвалеци се църковни членове (вж. ст. 13) продължават уверено да правят планове за бъдещето. Вместо да бъдат смирени пред Бога, те се хвалят със своята самодостатъчност.

Хвалене. Гръцки *alazoneiai*, „претенции“, „хвалене“. Подразбира се самонадеяна увереност в собствената умност, умения и сила. Тези самодоволни църковни членове са действали така, сякаш бъдещето е в техни ръце и че успехът им е продукт на собствения им гений.

Такова. Тоест, цялото това хвалене, което самонадеяно възвеличава способностите на човека. Да се хвалим или да се хвалим с Божиите постижения не би било зло. Павел, например, се хвалеше с Христовия кръст (виж Гал. 6:14; 1 Сол. 2:19).

Зло. Тоест, защото възвеличава самодостатъчността и насърчава презумпцията, този вид мисленето е по същество зло и подобно на духа на Луцифер (вижте върху Исая 14:13, 14; Езекиил 28:14–18).

17. Следователно. Яков тук се позовава конкретно на въпроса от непосредствено предходните стихове, а именно, формирането на планове за бъдещето. Никоя религиозна истина не е толкова често проповядвана в Писанията, колкото тази за несигурността на живота и трагедията на живота, който не е предаден на Бога, но въпреки това има малко истини, които са толкова всеобщо пренебрегвани. Знае. Вижте Йоан 13:17.

Добро. Тоест, в контраст със злото (ст. 16). Притчата за талантите илюстрира този общ принцип (Мат. 25:14–30).

Не го прави. Онези, които са само „слушатели“, а не „изпълнители“, показват, че тяхната религия е „суетна“ (виж гл. 1:23, 26). Изопачената вяра се уповава само на знанието и доказва своята лъжливост, когато избягва дела, които искрената вяра би извършила с радост (виж гл. 2:17, 20, 26). Това е и укор към мъжете, които избягват по-нататъшно изучаване на Божието Слово, защото по-задълбоченото познание би увеличило личните им задължения.

Грях. Твърдението, че човек не е причинил никаква вреда, ще бъде недостатъчно извинение в деня на страшния съд за хора като ленивия слуга (вижте Матей 25:27). Умишлено избягване на

Известният дълг е откровен бунт срещу Божията воля. Този факт усилва трудността, пред която са изправени „двоедушният“ човек (вижте върху Яков 1:8), псевдорелигиозният човек (вижте върху гл. 1:26), човекът на мъртвата вяра (вижте върху гл. 2:17, 20) и „земният“ човек (вижте върху гл. 3:15). Всички тези характеристики на несъвършените църковни членове са резултат от непълна отдаденост на пълното изпълнение на Божиите заповеди. Те се колебаят между това, което знаят, че трябва да правят, и това, което лично желаят да правят (вижте гл. 4:17), в резултат на което „пропускат целта“ на безрезервното подчинение на Божията воля.

Елън Г. Уайт

1–17TM 125

3 2T 373

4 Ев 270, 620; EW 274; GC 382; PP 458, 607; TM 276; 1C 285; 2C 168, 444, 492, 493

657; 4T 47, 638; 5T 33, 341, 431; 6T 143

6 55T 337

7 MYP 50, 51, 57; Te 171; 1T 433; 3T 196, 483; 4T 32, 94; 5T 293, 395

7, 8 AH 214; DA 131; FE 226; 2T 312; 4T 364

7–101T 180

8 CSW 62; Ev 285; FEE 251; MB 85; MM 46; MYP 105; SC 55; TM 251, 478; 2T 289,

335; 5T 520, 635; 8T 128

8, 9 1C 531; 2C 93

8–104C 244; 5C 163

10 мл 31

11 ПП 385

14 4T 490

17 ПП 420; 1T 116

ГЛАВА 5

1 Нечестивите богаташи трябва да се боят от Божието отмъщение. 7 Ние трябва да бъдем търпеливи в скърби, по примера на пророците и Йов: 12 да се въздържае от клетви, 13 да се молим в несгоди, да пеем в благоденствие: 16 да признаваме взаимно различните си грешки, да се молим един за друг, 19 и да насочваме отклонилия се брат към истината.

1. Да преминем към сега. Острият укор от гл. 4:13 е адресиран към онези, които се стремят да бъдат богати, без да обмислят Божия план за живота си. Тук Яков укорява онези, които са постигнали материалната си цел и сега са богати.

Богати. Непосредственият контекст предполага, че „богатите“ са отлични примери за хора, които знаят за много възможности да вършат добро, но избягват да го правят. Тук „богатите“ може да са или да не са членове на църквата. Яков представя позицията на „богатите“ в правилна перспектива, така че борещите се, зле облечени, бедни църковни членове да не им завиждат. Има притежания, по-изгодни и трайни от богатството. Тази присъда върху богатите уместно следва обсъждането на пренебрегването на Бога в преследването на светски удоволствия в гл. 4. Сравнете Христовата оценка за богатството (вижте върху Лука 6:24).

Вой. Гръцки *ololuzō*, „да плача от беда“, „да оплаквам гласно“.

Страдания. Гръцки *talaipōriai*, „трудности“, „бедствия“, „страдания“.

Ще дойдат. Буквално „идват“, но несъмнено футуристично настояще, както в Йоан 14:3 (виж коментара там). Апостолът говори не само за несигурността, която винаги обгръща

натрупване на богатства, но и до нарастващо напрежение с приближаването на последните дни от земната история (виж върху стихове 3, 7).

2. Богатство. Вероятно общ термин, включващ следващите предмети – дрехи, злато и сребро. Ако обаче думата „покварено“ се разбира буквално, „богатство“ би се отнасяло до продуктите от нивите и стадата, зърното, плодовете, виното, маслото и други неща, които са били съхранявани, докато изгният или се развалят. Глупавият богаташ от Христовата притча е имал по-голямата част от богатството си в продуктите на земята (вижте върху Лука 12:16–20). Тези „богатства“ са безполезни, защото насърчават самодоволството и се придобиват за сметка на личните права на другите (вижте Яков 5:4). С цялото това земно богатство, необърнатият богаташ „не е богат пред Бога“ (вижте върху Лука 12:21).

Покварен. Или „изгнил“.

Дрехи. Богатството, измерено чрез натрупването на скъпи дрехи, е по-често срещано в библейските земи, отколкото в западните страни, защото модата на Изтока не се променя често. Въпреки това, скъпите дрехи навсякъде са символ на богатство.

Молецоюд. Вижте върху Матей 6:19, 20.

3. Проядено. Или „корозирало“. Яков сравнява най-доброто от светските богатства с безполезно, ръждясало желязо.

Ръжда. Потъмняването на златото и среброто на богатството на богаташа е доказателство за дълго неизползване. Сравнете преживяването на човека от притчата за талантите, който заровил единствения си талант в земята. (вижте Матей 25:25–30).

Свидетел. Тази ръжда, която бележи неизползваните притежания, ще бъде ясно доказателство срещу „богатите“ в деня на страшния съд. Парите им са били егоистично трупани, когато е можело да бъдат използвани в служба на Бога и човека. Унищожаването на съкровищата им предвещава тяхната собствена предстояща гибел. Мъжете от старозаветните времена често са складирали парите си на тайно място, което са смятали за безопасно (вижте Исая 45:3), защото тогава не е имало банки, в които да се депозират частни средства.

Яжте. Или „консумирайте“. Тази „ръжда“ включва „унищожаване“ не само на материални притежания, но и на тялото и душата.

Като огън. Възможно е да свържем този израз със следващото изречение, така че: „Тъй като събрахте огън в [или „за“] последните дни.“ Следователно „огън“ би се отнасяло до Божия последен съд над всички нечестиви. „Ръждата“ образно представлява безполезните съкровища, които нечестивите са избрали пред небесните богатства. Това, което е било просто „ръжда“, ще бъде погълнато в „огъня“ на последния ден.

Адският огън очаква всички, които са се насочили към придобиване на материални блага. Съответно, „последните дни“ (виж по-долу) биха се отнасяли до деня на крайния съд. Сравнете Рим. 2:5, което буквално гласи: „Ти трупаш гняв за себе си за деня на гнева.“

Вие сте натрупали съкровища. Чрез егоистичните си действия скъперниците трупат, така да се каже, пълна мярка за справедливост, която Бог ще им нанесе в деня на страшния съд. „Богатите“ мислят, че ще осигурят бъдещето си чрез натрупване на материално богатство, но по този начин пренебрегват това, което би ги направило „богати пред Бога“ (Лука 12:21). Всеки човек, независимо дали е богат или беден, ще получи това, което заслужава и е спечелил (виж Мат. 16:27; Лука 6:35; 1 Кор. 3:8; Откр. 22:11). Наградата, която безбожните богати са натрупали, ще бъде „огънят“ на Божия гняв (виж Откр. 20:15; 21:8).

За последните дни. Или „в последните дни“. Вижте върху 2 Тим. 3:1. Твърденията на нашия Господ относно натрупването на богатство (вижте върху Мат. 6:24–34; Лука 12:13–34; и др.)

разкриват, че състоянието, описано в Яков 5:1–6, е преобладавало в новозаветни времена. Същото важи и за старозаветните времена (виж Исая 5:8; Амос 2:6–8; Михей 2:1–3; и др.). Алчността винаги е водила до потисничество и винаги ще води. Но както при насилието и несправедливостта, за които Павел говори във 2 Тим. 3:1–5 (виж коментара там; вж. Яков 5:7), алчността и потисничеството ще достигнат кулминацията си в дните непосредствено преди „пришествието на Господа“. В „последните дни“ нечестивите със сигурност ще получат наградата, която е запазена за тях.

4. Вижте. Яков живо изобразява един метод, чрез който някои от „богатите“ са натрупали богатствата си. Нечестността или забавянето на плащането на заплатите е изрично забранено в Стария завет (вижте върху Втор. 24:14, 15). Богатите си мислят, че събират „злато“, когато в действителност може да складираат „огън“ за себе си в деня на страшния съд (вижте върху Яков 5:3).

Наемане. Или „заплата“.

Работници. Чрез чийто труд богатите са станали богати.

Ожънато. Тук, представително за всякакъв вид услуга, за която се изплащат заплати.

На вас. Тоест, от вас. Всеки опит да се възползвате от труда на друг човек, било то чрез явна измама или чрез плащане на ниски заплати, е осъдена тук.

Задържано чрез измама. Гръцката дума предполага, че заплатите са били и продължават да бъдат задържани.

Вика. Образно, като кръвта на Авел (виж върху Бит. 4:10), греха на Содом и Гомор (виж Бит. 18:20; 19:13) и душите на мъчениците под олтара (виж Откр. 1:1).

6:9, 10). Някоя несправедливост не убягва от вниманието на всезнаещия Бог.

Викове от тяхна страна. Към невнятия вик на самата измама се присъединяват личните молби на онези, които са били потиснати и в резултат на това са в беда.

Господ на силите. Или „Господ на силите“ (виж върху Йеремия 7:3; Римляни 9:29). Всемогъщият Бог няма да пренебрегне зова за справедливост и потиснатите работници са уверени, че един ден справедливостта ще възтържествува и че неправдите, които са понесли, ще бъдат поправени (виж Лука 16:19–25).

5. Живял в удоволствие. Гръцки *truphaō*, „да живееш разкошен и луксозен живот“. Богатствата, натрупани за сметка на бедните, се харчат в преследване на удоволствие (вижте гл. 3:15; 4:3).

На земята. Тази земя е центърът на техните чувства; чувствата на истинския християнин са на небето (виж Кол. 3:1, 2).

Развратно. Тоест, разточително луксозно.

Подхранваше сърцата ви. Целта на луксозния живот е да задоволява всяко желание и прищявка на въображението (вж. Лука 12:19). Преследването на личен интерес е опияняващо и онези, които се занимават с такъв стремеж, никога не са удовлетворени.

Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на тази дума.

В ден на клане. Денят на разплатата предстои за всички, добри или лоши (виж 2 Кор. 5:10). Живот, подхранван от самодоволство, е като живот на овца, уговявана за клане (вж. Яков 5:3). В Стария завет този израз е синоним на „ден на съд“ (виж Йер. 12:3; 25:34).

6. Осъден. Както във всяка епоха, богатството на богатите често силно влияе на процеси на правосъдие. Това е било жалко вярно в библейски времена (вж. гл. 2:6).

Праведният. Или „праведният“. От убийството на Авел (виж Бит. 4:8) до края на времето, ръката на егоистични потисници носи страдание, а понякога и смърт, на невинните.

Съпротивлявам се. Гръцки *antitassō*, „противопоставям се“, „оказвам съпротива“. Свидетелствата на тези „Осъдените“ и малтретирани праведници ще се издигнат в ужасно осъждане на всички потисници в деня на страшния съд. Потиснатите праведници не са способни да се противопоставят на тираничните богаташи в този живот и ще постигнат справедливост само когато Бог се издигне, за да отмъсти за тяхната кауза. Тогава тяхната кауза ще бъде оправдана, те ще бъдат обезщетени и техните нечестиви потисници ще бъдат унищожени (вижте стихове 3, 5).

7. Бъдете търпеливи. С оглед на окончателното оправдание на праведните при завръщането на Христос, Яков призовава своите събратя по вяра да бъдат дълготърпеливи при провокации и да не губят смелост. Перспективата за краткостта на земните проблеми в сравнение с безкрайната радост от вечния живот винаги е била източник на насърчение за праведните по сърце.

Следователно. Някои може да са в опасност от духовно подхлъзване, защото виждат земното просперитетът на нечестивите (вж. Пс. 73:2, 3). Други може да загубят смелостта си под непрестанния гнет на богатите (вж. Яков 2:6; 5:6). Въпреки това, сигурността на предстоящия съд и оправданието на праведните (вж. върху Рим. 2:6) представляват достатъчна причина за обновена смелост.

Идване. Гръцки *parousia*, „присъствие“, „пристигане“ (вижте върху Матей 24:3). Павел описва предстоящото пришествие като „тази блажена надежда“ (Тит 2:13). В онзи ден праведните ще бъдат възнаградени (Лука 14:14).

Земеделец. Или „земеделец“. Сравнете аналогията на Христос, която оприличава края на света на жетва (вижте Матей 13:30; 24:32).

Скъпоценно. Тоест, скъпоценно, ценно.

Дълго търпение. След като семето е засадено, земеделецът не може да направи нищо повече, освен търпеливо да чака растежа му. Християнинът трябва да очаква проблеми и изпитания, както земеделецът има своите проблеми и изпитания при отглеждането на реколта.

Той. Или „то“. Или препратка към „плода“, който получава дъжда, или към земеделеца, който приема дъжда като благословия от Бога.

Ранен и късен дъжд. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на думата „дъжд“. Обаче, „дъжд“ несъмнено се разбира (виж Йер. 5:24; Осия 6:3; Йоил 2:23; виж върху Втор. 11:14). Земеделецът трябва да бъде търпелив и за двата дъжда, защото без нито един от тях нямаше да има реколта.

8. Също така. Това предупреждение се основава на илюстрацията в стих 7. Ако хората са готови да отстъпят според Господния метод за засяване, растеж и жътва, те трябва да бъдат еднакво склонни да се подчинят на Неговото ръководство за завършване на духовната жетва на света (вижте Матей 13:39).

Укрепвам. Гръцки *stērizō*, „да затвърдя“, „да укрепя“, „да направя стабилен“. Бог укрепва сърце (вижте 1 Сол. 3:13), но Той ни моли да Му сътрудничим в това дело.

Идва. Вижте стих 7.

Приближава се. Гръцки *eggizō*, „приближавам се“, „приближавам се“. Въпреки че Исус каза, че не човекът знае „деня и часа“ на второто Си пришествие, Той насърчава християните да разбират времената и да „знаят“ кога пришествието наближава (вижте Матей 24:36). Христос увещаваше учениците Си винаги да бъдат готови за Неговото завръщане и благочестивите християни от всички епохи са ценели надеждата, че Неговото пришествие може да е близо в тяхното време. Вижте допълнителната бележка към Рим. 13.

9. Злоба. Гръцки stenazō, „стена“, „въздъхвам“. Стон „срещу друг“ би бил полупотиснат шепот на нетърпение или осъждане.

Един срещу друг. След като увещаваше читателите си към търпение в понасянето на несправедливостите на потисническите богати (виж стих 7), апостолът сега ги увещава да бъдат дълготърпеливи един към друг. Християните, които понасят смело по-сериозните несправедливости, понякога стават нетърпеливи към по-малките проблеми в църквата. Християните се нуждаят от насърчението на своите братя, докато понасят страдания.

Осъден. Гръцки krinō, „съдя“. Вижте върху Рим. 2:1; вж. Мат. 7:1–5. Да роптаеш и да се намират недостатъци е също толкова сериозен недостатък, колкото и откритото осъждане, и разкрива нелюбящ, свадлив дух.

Съдия. Тоест, Господ Исус (вж. Фил. 4:5; Яков 5:8). Отец е извършил съдът на този свят е на Него (вижте Йоан 5:22, 27; Деяния 10:42).

Стои. Гръцката дума предполага, че Господ стои, в самия момент, на вратата (вж. Яков 5:8; виж върху Матей 24:33). Тук Яков подчертава непосредствеността на пришествието и че времената изискват подготвен характер, за да посрещнем Господа. Няма време за търсене на недостатъци в другите.

10. Вземете ... за пример. Гръцки hypodeigma lambanō, „да взема за пример за копиране“.

Пророци. Сравнете Мат. 5:12; Евр. 11:1 до 12:11. Непоколебимата смелост на другите Този, който е издържал вярно при подобни трудности, носи насърчение на онези, които го следват. Освен това, ако най-добрите хора са измъчвани, други добри хора могат да очакват същото (вж. Мат. 10:24, 25; Йоан 16:33).

Името на Господа. Тоест, чрез Неговата власт и представлявайки Неговата личност (вижте Деяния 3:16). Яков и неговите читатели вярвали, че Старият завет се състои от послания, дадени на пророците от Бога (вижте 2 Тим. 3:16; 2 Петрово 1:20, 21).

Страдание, страдание. Гръцки kakopatheia, „страдание от нещастие“.

Търпение. Вижте стих 7. Както примерът със страданието на пророците трябва да ни предпази от обезсърчение, така и примерът на тяхното търпение трябва да ни насърчи да бъдем търпеливи.

11. Брой ... щастлив. Гръцки makarizō, „да произнесе щастлив“, „да нарека блажен“.

Прилагателната форма, макариос, въвежда всяко от Блаженствата (виж върху Матей 5:3).

Издържайте. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) прочита „издържах“. Постоянната вяроност сред житейските проблеми (вж. върху гл. 1:3) разкрива неразделна лоялност към Бога и се превръща в необходимо условие за вечен живот (вж. върху Мат. 10:22; 24:13). Когато членовете на църквата са призовани да издържат трудности, те могат да претендират за същите благословии.

Йов. Малко мъже са били призовани да демонстрират вярата си при по-трудни обстоятелства. Очевидно авторът на посланието смята Йов за историческа, а не алегорична личност.

Край. Гръцки telos, „цел“, „задача“, „задача“. Членовете на църквата са призовани да обмислят целта и резултатът от сатанинските изпитания, наложени на Йов. Господ позволи на Сатана да смути Йов, за да може блясъкът на изпитаната вяра на Йов да потвърди Божията преценка за искреността му. Бог никога не изостави Йов и когато Йов демонстрира своята вяроност, Бог го възнагради многократно (вижте за Йов 42:12, 16). Може би онези, към които Яков отправя забележките си, бяха в опасност да почувстват, че страданията им са знак за

Божие неodobрение. Ако са загубили всичко, следвайки Христос, те ще бъдат възнаградени в идния свят (вижте Матей 19:29).

Много жалък... Или „щедър“.

Нежна милост. Яков насърчава всеки член на църквата да се изправя пред житейските страдания смело и търпеливо, защото Бог в крайна сметка ще го възнагради.

12. Преди всичко. Яков достига кулминацията на своята мисъл в стихове 1–11. Сравнете с Матей 5:33–37.

Не се кълнете. Вижте Матей 5:34–37.

Да, да. Когато думите на човек постоянно се потвърждават от делата му, той няма да има желание да подкрепи твърденията си с клетва. Равините заявили: „Светият, благословен да е Той, каза на Израел: „Не си въобразявай, че ти е позволено да се кълнеш в Моето име дори в истина“ (Мидраш Раба, върху Числа 30:2 и сл., изд. Сончино, стр. 853, 854).

Осъждане. Гръцка дума krisis, „съд“. Вижте върху стих 9; вж. Изх. 20:7.

13. Измъчван. Гръцки kakopatheō, „да страдам“ (вж. ст. 14). Яков често споменава неизбежността на срещата с неприятности и проблеми в този живот (вж. гл. 1:2, 12, 14; 2:6, 15; 3:14–16; 4:7; 5:6).

Нека се моли. Вместо да роптае в скръб (ст. 7) или да избухва в клетва (стих 12), правилният отговор е молитвата. Молитвата придава баланс и перспектива както на страданието, така и на радостта. Господ очаква да Го призоваваме, когато сме в несгоди (вижте върху Пс. 50:15; Евр. 4:16).

Весело ли е някое нещо? Или „радостно ли е някое нещо?“ Божият план е членовете на църквата да живеят спокоен, радостен живот (виж Притчи 15:13, 15; Деяния 27:22, 25). Сред житейските проблеми християните могат да бъдат сигурни в Божията подкрепяща благодат и утеха.

Пейте псалми. Гръцки psallō, „свиря на струнен инструмент“, „пея химн на хвала“ (вижте върху Еф. 5:19; Кол. 3:16). Бог е източникът на всяка радост и помненето на този факт ще предпази човека от униние. Независимо дали е в скръб или в радост, молитвата и хвалението ще ни държат винаги наясно с Божията любяща грижа.

14. Болен. Тоест, физически. В стих 13 се говори за общо страдание, трудности.

Нека се обади. Болният е насърчен да поеме инициативата и да свика специална молитвена служба.

Старейшини. Гръцки: presbuteroi (вижте върху Деяния 11:30).

Молете се. Въпреки че „човеците винаги са длъжни да се молят“ (вижте върху Лука 18:1), те трябва да чувстват повишена нужда от молитва, когато са болни. Често надеждата и увереността отслабват по време на физически страдания. Съответно, Христос би искал Неговите служители да дават Неговия лечебен балсам и успокояваща любов. Истинската молитва е едно от проявленията на стремежа на човека да разбере Божия план и да сътрудничи с него (вижте върху Матей 6:8; Лука 11:9).

Помазване. Гръцко aleipho, „да помажа“, „да намажа“, „да втрия“ (вж. Марк 6:13, където aleipho се използва и за „помазване на болни“).

Ранната църква със сигурност не е придавала никаква тайнствена ефикасност на церемонията по помазване, въпреки че по-късно църквата е използвала уж „свято масло“ като заместител на езическата магия, в опит да излекува болните. До 8-ми век този пасаж от Писанието е започнал да се използва в подкрепа на практиката на това, което католиците днес наричат последно помазване или последните обреди на църквата за умиращите. Тридентският събор в своя

На четиринадесетата сесия, 1551 г., официално е заявено, че тук Яков учи за тайнствената ефикасност на маслото.

Името Господне. Хората са само инструменти; чудесата на възстановеното здраве и Прощението на греховете се извършва в името на Исус Христос (виж Марк 16:17; виж върху Деяния 3:16). Цялостната служба, включително прилагането на маслото и отправянето на молитвата, трябва да се извършва в хармония с волята на Господа.

Молитвата, отправена с каквато и да е цел, е сериозно начинание, защото тя предполага, че човек е искрено готов да сътрудничи с Бога и да се подчинява на всички Негови заповеди. Липсата на пълна искреност прави всяка молитва невалидна (вижте върху Пс. 66:18). Следователно, болният не може да очаква Божията благословия, освен ако няма искрено намерение да изостави практики, които може би поне отчасти са причинили болестта му, и отсега нататък да живее в хармония със законите на здравето.

Освен това, молбите трябва да се отправят в хармония с Божията воля, защото никой човек не знае какво е най-добро за другия (вж. върху Рим. 8:26). Някои от най-необходимите и ценни уроци на живота се научават в изпитанието на страданието (вж. Евр. 2:10) и следователно е възможно, въпреки че Бог не причинява страдание (вж. върху Яков 1:13), Той да сметне за най-добро да го остави да продължи за известно време (вж. МН 230). Съответно, молитвата за болните трябва да се отправя с доверие и покорство, с тихо доверие в мъдър небесен Отец, който знае кое е най-добро и който никога не греши. Следователно всяка интелигентна християнска молитва с молба ще включва покорната мисъл: „Да бъде Твоята воля“ (вж. върху Мат. 6:10; Яков 4:15; вж. МН 229–231).

15. Молитва на вярата. Вижте гл. 1:6. Липсата на вяра е пречка за изцелението (вижте Марк 6:5), както и за спасението (вижте Ефесяни 2:8). Човек на вярата се уповава на мъдростта и любовта на Бог и се стреми да „влезе в Неговото намерение и да го изпълни“ (МН 231). Следователно, молитвата на вярата е молитвата, отправена с вяра от човека, който се отличава с вярата си.

Спасявам. Гръцки *sōzō*, „да спася от погибел“, „да изцеля, да спася“. Новият завет записва случаи на внезапно и чудотворно възстановяване на здравето (виж Мат. 9:22; Марк 6:56; Деяния 3:7; Деяния 14:8–10). Добре е обаче да се помни, че не всеки човек с вяра и преданост към Бога е бил възстановен (виж 2 Кор. 12:7–10; вж. МН 230). Съответно, Яков може да се разбира като казващ: „Молитвата на вярата ще възстанови болния, ако Господ сметне това за най-добро за него.“ Възстановяването на здравето в отговор на молитва може да бъде незабавно или да бъде постепенен процес. То може да се случи директно чрез божествено действие, което надхвърля ограниченото познание на човека за естествения закон, или може да се случи косвено – и по-постепенно – чрез божествено ръководство при прилагането на естествени средства. Последният процес е не по-малко отговор на молитва от първия и е също толкова истинско проявление на божествена любов, мъдрост и сила. Зрелият християнин ще осъзнае, че Бог не прави за човека това, което той може да направи за себе си, или това, което другите могат да направят за него. Зрелият християнин ще осъзнае, че божествената любов и мъдрост, поне като правило, не осигуряват свръхестествено осигуряване на това, което може да се постигне по естествен път, чрез интелигентното прилагане на известни научни принципи.

Грехове. Тоест, най-вече грехове, които може би поне отчасти са причинили болест (виж върху Марк 2:5). За да бъде искрена, молитвата трябва да бъде придружена от изповед на познати грехове и от съзнателната цел, необезпокоявана от резерви, да се приведе животът в съответствие с Божията воля. Когато това е направено, миналите отклонения от познатите принципи на здравословния живот се прощават свободно въз основа на божествената милост и решимостта на болния човек отсега нататък да живее в хармония с познатите здравни принципи (виж върху

1 Йоан 1:9). Бог би насърчавал греха, ако би изцелявал човек физически, без болният да има желание да се откаже от нездравословни, греховни практики (виж МН 227).

16. Изповядай. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) започването на стих 16 с думата „следователно“. Основното изискване за искрена вяра в молитвата е чиста съвест. Тайно извършените лоши дела трябва да се изповядат само пред Бога. Греховете, които засягат други, трябва да се изповядат и пред онези, които са пострадали. Гушната съвест издига бариера пред безрезервното упование на Бога и ще осуети молитвата.

Грешки. Гръцки *paraptōmata*, „грешки“, „прегрешения“. Текстовите доказателства обаче са в полза на (вж. стр. 10) тълкуването *hamartiai*, „грехове“ (вж. върху 1 Йоан 3:4). Някои предполагат, че *paraptōmata* означава по-леки прегрешения от *hamartiai*, но разликата между двете думи изглежда е по-скоро във фигурата – „падане“ или „липсване“ – а не степен. Въпреки това, с изключение на вероятното му появяване тук, *hamartiai* се използва последователно в Новия завет за прегрешения, които само Бог може да прости (вж. Марк 2:7), докато *paraptōmata* се използва както в този смисъл, така и за прегрешения, които могат да бъдат простени от ближните (вж. Марк 6:15). Тук болните са тези, които трябва да изповядат греховете си, а някои смятат, че Яков има предвид, че те трябва да го направят в присъствието на „старейшините на църквата“ (ст. 14), които са били призвани да се молят за тях. Изповедта трябва да бъде предварително условие за отправяне на молитва за изцеление. Писанията ясно учат, че греховете трябва да се изповядват само пред Бога (вж. 1 Йоан 1:9; и т.н.) и че имаме само един „посредник“ на греха между Бога и човека – Христос Исус (1 Тим. 2:5). Той е нашият „ходатай пред Отца“ (1 Йоан 2:1).

Молете се. Освен че е източник на насърчение, общуването в молитва разширява способността ни да получаваме благословии, които Бог би ни дал.

Това. След като болният е изповядал всичките си грехове и след като е прегледал собствените си сърцето, за да определи неговата единственост на вярата (виж гл. 1:6), тогава молби за изцеление могат да бъдат представени на Бога. Едва когато тези условия са изпълнени, Бог е свободен да изпълни молба за изцеление, ако такъв е Неговият план.

Ефективен, пламенен. Тоест, усърдно упражняван.

Молитва. Гръцки *deēsis*, „молба“, „молба“.

Праведен. Молитвата зависи не от талант, образование, ранг, богатство или длъжност, а от характера на човека, който се моли. Той не е без грешки, защото дори Илия (вижте стих 17) не е бил съвършен. Но той е „праведен“, защото не се придържа към познатия грях (вижте Пс. 66:18). Той е праведен, защото е в активно общение и единение с Бога, точно както е бил Илия.

Наличност. Гръцки *ischuō*, „да бъдеш силен“, „да имаш силата да постигнеш [цел]“.

Молитвата като средство за сътрудничество с Божията воля (вижте върху Лука 11:9) допринася най-много за християнската издръжливост и развитие на характера, когато произлиза от чистите и верни по сърце.

17. Илия. Или Илия (виж върху 1 Царе 17:1).

Човек. Тоест, просто човешко същество без никакво допълнително предимство пред който и да е от слушателите на Яков. Въпреки че Илия беше освободен от смъртта по Божията милост, той се изправи пред живота така, както всеки човек трябва да се изправи пред него.

Да имаш подобни страсти. Гръцки *homoioopathēs*, „с подобни чувства“. Павел и Варнава увериха жителите на Листра, че са хомоёпатични, т.е. събратя от една и съща природа (виж Деяния 14:15). Илия не е бил имунизиран срещу житейските изпитания, с които се сблъскват всички хора, и понякога е бил засегнат от човешките слабости (виж върху 1 Царе 19:4). Следователно успехът на молитвата на Илия не е бил резултат от някакви свръхчовешки качества, а от Божията благодат. Исус беше изкушаван, както всички хора (вижте на Евр. 4:15) и „Неговата човешка природа направи молитвата необходимост и привилегия“ (SC 94). Той се молеше усърдно. Вижте 3 Царе 17:1; 18:42; вж. Яков 5:16. Дъжд. Вижте 1 Царе 17:1. Молитвата му не е произлязла от лично негодувание срещу Ахав, но се основаваше на Божията присъда срещу целия народ заради поклонението на Ваал.

Земята. Тоест, земята, управлявана от Ахав.
В пространството на. Буквално „за“.
Три години и шест месеца. За продължителността на глада вижте 1 Царе 18:1 (вж. Лука 4:25).

18. Помоли се отново. Както тази, така и предходната молитва бяха мотивирани от копнеж да оттегли сънародниците си от ужасното им идолопоклонство. Когато целта му беше постигната и те признаха Йехова за истинския Бог, Илия се помоли за тях (вижте върху 1 Царе 18:42–44). Той обичаше хората, докато мразеше греховете им.

Небето даде дъжд. В летописа се казва „силен дъжд“ (вижте 1 Царе 18:45).

19. Братя, ако има такива. Яков завършва своето послание с предупреждение и наставление с грижовна загриженост за спасението на всеки от своите читатели. Свързващата нишка на посланието на Яков е неговата нежна загриженост за вечното благополучие на неговите възлюбени братя (виж гл. 1:2; 2:1; 3:1, 10; 4:11; 5:7, 10, 12).

Грешно от гр. *plāpā*, „да се заблудиш“, „да се скиташ“. Членовете на църквата могат да „грешат“ доктринално, като приемат грешка, или могат да изоставят принципите на християнското поведение и да изпаднат в греховни практики. Те могат да бъдат подведени от различни зли обръщения към основни човешки нужди (вижте на гл. 1:14, 15).

Истина. Тоест, моделът на живот и мислене, както е разкрит в Исус Христос (виж Йоан 14:6; виж върху Йоан 8:32).

Обръщане. Гръцко *epistrephō*, „да накарам да се върне“, „да върна“. Увещаването обратно и укрепването на събратята членове на църквата е отговорност не само на старейшините, но и на всеки християнин. Чрез състрадателни моменти на изповед „един на друг“ и чрез взаимна молитва (вижте на стих 16) много мрачни часове на слабост и съмнение могат да бъдат озарени с надежда и сила. Никой човек не живее сам за себе си и понякога всички хора се нуждаят от стабилизиращата ръка на брат, който може да сподели проблемите им и да ги вдъхнови със смелост.

20. Познайте. Тоест, чрез действителен опит. „Радостта“ на небето се споделя от спечелващия души, когато „един грешник... се покае“ (вижте върху Лука 15:7).

Обръща. Вижте стих 19. Само Бог обръща, но хората са Неговите инструменти в това небесно дело. Много са начините, по които християните могат да обърнат мислите на хората към Бога. Най-силният аргумент, който може да накара грешниците да се обърнат към Бога, е чистотата и мирът на самия християнин.

Смърт. Тоест, вечна смърт. Наказанието за вечна смърт очаква всички, които остават в греховете си (виж Рим. 6:23). Да спасиш грешник от вечна смърт е далеч по-славно дори от спасението от физическа смърт в настоящето (виж Дан. 12:3). Желанието да спасиш хората

...който иначе би загинал завинаги, подтикна Исус да дойде на тази земя. Същата загриженост за неговите близки ще мотивира истинския християнин.

Скривам. Гръцки *kaluptō*, „покривам“, „забулвам“ (вижте върху Пс. 32:1). Сравнете 1 Петрово 4:8.

Когато човек се обърне във вратата, греховете му са скрити и сякаш хвърлени „в морските дълбини“ (виж върху Михей 7:19). Яков завършва величествения си призив към християнските си братя с основното послание на Новия завет – спасението на човека от греховете му и възстановяването му до пълния ръст на Исус Христос.

Елън Г. Уайт

1 PK 651

1, 2 CS 206; 1T 475

1-3IT 174

1-4COL 352; CS 123; 2T 682

1-5COL 372

1-6COL 170; 9T 91

1-20TM 125

2, 3 6T 453

3 CM 17; 1T 153; 3T 548

3-6PK 651; 9T 14

4 CS 128, 166; FE 422; 1T 175; 1T 175; 5T 375

7 КОЛ. 61

7, 8 КОЛ 177; ПК 732; 9T 288

10 МБ 33

11 ГК 354; МБ 84; СК 100

14 CH 373; LS 75

14, 15 CH 457; MM 16; 5T 196

14-162T 273

15 GW 215; MH 226

16 CH 380; FE 239, 240, 527; MH 228; ML 31, 32; PP 663; SC 37; 3T 211; 4T 241, 531, 534; 5T 209, 343, 639; 6T 43, 80, 356; 7T 12, 42, 251

17 EW 73; PK 157; SC 73, 87; 1T 295, 407; 3T 274, 288, 292

19, 20 5T 346

20 COL 250; CSW 71; CT 268; DA 440; FE 282; GW 499; MB 129; MH 166; MM 182;

4T 65; 5T 59; 7T 15, 261

³

³ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Яков 4:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.